

Univerzális programozás

Így neveld a programozód!

Ed. Patrik Kis, DEBRECEN,
2020. szeptember 24, v.
0.0.1

Copyright © 2019 Dr. Bátfai Norbert

Copyright (C) 2019, 2020, Norbert Bátfai Ph.D., batfai.norbert@inf.unideb.hu, nbatfai@gmail.com,

Permission is granted to copy, distribute and/or modify this document under the terms of the GNU Free Documentation License, Version 1.3 or any later version published by the Free Software Foundation; with no Invariant Sections, no Front-Cover Texts, and no Back-Cover Texts. A copy of the license is included in the section entitled "GNU Free Documentation License".

<https://www.gnu.org/licenses/fdl.html>

Engedélyt adunk Önnek a jelen dokumentum sokszorosítására, terjesztésére és/vagy módosítására a Free Software Foundation által kiadott GNU FDL 1.3-as, vagy bármely azt követő verziójának feltételei alapján. Nincs Nem Változtatható szakasz, nincs Címlapszöveg, nincs Hátlapszöveg.

<http://gnu.hu/fdl.html>

A tananyag elkészítését az EFOP-3.4.3-16-2016-00021 számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

COLLABORATORS

	<i>TITLE :</i> Univerzális programozás		
<i>ACTION</i>	<i>NAME</i>	<i>DATE</i>	<i>SIGNATURE</i>
WRITTEN BY	Kis, Patrik	2020. október 15.	

REVISION HISTORY

NUMBER	DATE	DESCRIPTION	NAME
0.0.1	2020-09-16	0. heti olvasónapló feladat megírásának elkezdése.	pattesz1998
0.0.2	2020-09-26	Prog 1,2 könyv összeállításának tervezett időpontja.	pattesz1998

Ajánlás

„To me, you understand something only if you can program it. (You, not someone else!) Otherwise you don’t really understand it, you only think you understand it.”

—Gregory Chaitin, *META MATH! The Quest for Omega*, [METAMATH]

„Csak kicsi hatást ért el a videójáték-ellenes kampány. A legtöbb iskolában kétműszakos üzemben dolgoznak a számítógépek, értő és áldozatos tanárok ellenőrzése mellett.”

„Minden számítógép-pedagógus tudja a világon, hogy játékokkal kell kezdeni. A játékot követi a játékprogramok írása, majd a tananyag egyes részeinek a feldolgozása.,,

—Marx György, *Magyar Tudomány*, 1987 (27) 12., [MARX]

„I can’t give complete instructions on how to learn to program here — it’s a complex skill. But I can tell you that books and courses won’t do it — many, maybe most of the best hackers are self-taught. You can learn language features — bits of knowledge — from books, but the mind-set that makes that knowledge into living skill can be learned only by practice and apprenticeship. What will do it is (a) reading code and (b) writing code.”

—Eric S. Raymond, *How To Become A Hacker*, 2001., <http://www.catb.org/~esr/faqs/hacker-howto.html>

„I’m going to work on artificial general intelligence (AGI).”

I think it is possible, enormously valuable, and that I have a non-negligible chance of making a difference there, so by a Pascal’s Mugging sort of logic, I should be working on it.

For the time being at least, I am going to be going about it “Victorian Gentleman Scientist” style, pursuing my inquiries from home, and drafting my son into the work.”

—John Carmack, *Facebook post*, 2019., [in his private Facebook post](#)

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	1
1. Vízió	2
1.1. Mi a programozás?	2
1.2. Milyen doksikat olvassak el?	2
1.3. Milyen filmeket, előadásokat nézzek meg, könyveket olvassak el?	3
II. Tematikus feladatok	5
2. Helló, Turing!	7
2.1. Végtelen ciklus	7
2.2. Lefagyott, nem fagyott, akkor most mi van?	9
2.3. Változók értékének felcserélése	11
2.4. Labdapattogás	11
2.5. Szóhossz és a Linus Torvalds féle BogoMIPS	11
2.6. Helló, Google!	11
2.7. A Monty Hall probléma	12
2.8. 100 éves a Brun tétel	12
2.9. Vörös Pipacs Pokol/csigafolytonos mozgási parancsokkal	16
3. Helló, Chomsky!	17
3.1. Decimálisból unárisba átváltó Turing gép	17
3.2. Az $a^n b^n c^n$ nyelv nem környezetfüggetlen	17
3.3. Hivatkozási nyelv	17
3.4. Saját lexikális elemző	18
3.5. Leetspeak	18

3.6. A források olvasása	20
3.7. Logikus	21
3.8. Deklaráció	22
3.9. Vörös Pipacs Pokol/csigá diszkrét mozgási parancsokkal	25
4. Helló, Caesar!	26
4.1. double ** háromszögmátrix	26
4.2. C EXOR titkosító	28
4.3. Java EXOR titkosító	28
4.4. C EXOR törő	29
4.5. Neurális OR, AND és EXOR kapu	29
4.6. Hiba-visszaterjesztéses perceptron	29
4.7. Vörös Pipacs Pokol/írd ki, mit lát Steve	29
5. Helló, Mandelbrot!	30
5.1. A Mandelbrot halmaz	30
5.2. A Mandelbrot halmaz a <code>std::complex</code> osztállyal	31
5.3. Biomorfok	34
5.4. A Mandelbrot halmaz CUDA megvalósítása	38
5.5. Mandelbrot nagyító és utazó C++ nyelven	38
5.6. Mandelbrot nagyító és utazó Java nyelven	38
5.7. Vörös Pipacs Pokol/fel a láváig és vissza	38
6. Helló, Welch!	39
6.1. Első osztályom	39
6.2. LZW	39
6.3. Fabejárás	39
6.4. Tag a gyökér	39
6.5. Mutató a gyökér	40
6.6. Mozgató szemantika	40
6.7. Vörös Pipacs Pokol/5x5x5 ObservationFromGrid	40
7. Helló, Conway!	41
7.1. Hangyaszimulációk	41
7.2. Java életjáték	41
7.3. Qt C++ életjáték	41
7.4. BrainB Benchmark	42
7.5. Vörös Pipacs Pokol/19 RF	42

8. Helló, Schwarzenegger!	43
8.1. Szoftmax Py MNIST	43
8.2. Mély MNIST	43
8.3. Minecraft-MALMÖ	43
8.4. Vörös Pipacs Pokol/javíts a 19 RF-en	44
9. Helló, Chaitin!	45
9.1. Iteratív és rekurzív faktoriális Lisp-ben	45
9.2. Gimp Scheme Script-fu: króm effekt	45
9.3. Gimp Scheme Script-fu: név mandala	45
9.4. Vörös Pipacs Pokol/javíts tovább a javított 19 RF-edén	46
10. Helló, Gutenberg!	47
10.1. Programozási alapfogalmak	47
10.2. C programozás bevezetés	47
10.3. C++ programozás	47
10.4. Python nyelvi bevezetés	47
III. Második felvonás	48
11. Helló, Arroway!	50
11.1. OO szemlélet	50
11.2. Homokózó	52
11.3. „Gagyí”	59
11.4. Yoda	61
11.5. Kódolás from scratch	61
11.6. EPAM: Java Object metódusok	63
11.7. EPAM: Eljárásorientál vs Objektorientált	64
11.8. EPAM: Objektum példányosítás programozási mintákkal	64
12. Helló, Liskov!	65
12.1. Liskov helyettesítés sértése	65
12.2. Szülő-gyerek	66
12.3. Anti OO	68
12.4. Hello, Android!	69

12.5. Hello, SMNIST for Humans!	69
12.6. Ciklomatikus komplexitás	69
12.7. EPAM: Interfész evolúció Java-ban	70
12.8. EPAM: Liskov féle helyettesíthetőség elve, öröklődés	70
12.9. EPAM: Interfész, Osztály, Absztrak Osztály	70
13. Helló, Mandelbrot!	71
13.1. Reverse engineering UML osztálydiagram	71
13.2. Forward engineering UML osztálydiagram	72
13.3. Egy esettan	73
13.4. BPMN	73
13.5. TeX UML	74
13.6. EPAM: Neptun tantárgyfelvétel modellezése UML-ben	75
13.7. EPAM: Neptun tantárgyfelvétel UML diagram implementálás	75
13.8. EPAM: OO modellezés	76
14. Helló, Chomsky!	77
14.1. Encoding	77
14.2. OOCWC lexer	77
14.3. l334d1c4 6	77
14.4. Full screen	77
14.5. Paszigráfia Rapszódia OpenGL full screen vizualizáció	77
14.6. Paszigráfia Rapszódia LuaLaTeX vizualizáció	77
14.7. Perceptron osztály	78
14.8. EPAM: Order of everything	78
14.9. EPAM: Bináris keresés és Buborék rendezés implementálása	78
14.10 EPAM: Saját HashMap implementáció	78
15. Helló, Stroustrup!	79
15.1. JDK osztályok	79
15.2. Másoló-mozgató szemantika	79
15.3. Hibásan implementált RSA törése	79
15.4. Változó argumentumszámú ctor	79
15.5. Összefoglaló	79
15.6. EPAM: It's gone. Or is it?	79
15.7. EPAM: Kind of equal	80
15.8. EPAM: Java GC	80

16. Helló, Gödel!	81
16.1. Gengszterek	81
16.2. C++11 Custom Allocator	81
16.3. STL map érték szerinti rendezése	81
16.4. Alternatív Tabella rendezése	81
16.5. Prolog családfa	81
16.6. GIMP Scheme hack	81
16.7. EPAM: Mátrix szorzás Stream API-val	82
16.8. EPAM: LinkedList vs ArrayList	82
16.9. EPAM: Refactoring	82
17. Helló, hetedik hét!	83
17.1. FUTURE tevékenység editor	83
17.2. OOCWC Boost ASIO hálózatkezelése	83
17.3. SamuCam	83
17.4. BrainB	83
17.5. OSM térképre rajzolása	83
17.6. EPAM: XML feldolgozás	83
17.7. EPAM: ASCII Art	84
17.8. EPAM: Titkos üzenet, száll a gépben!	84
18. Helló, Lauda!	85
18.1. Port scan	85
18.2. AOP	85
18.3. Android Játék	85
18.4. Junit teszt	85
18.5. OSCI	85
18.6. OSCI2	85
18.7. OSCI3	86
18.8. EPAM: DI	86
18.9. EPAM: JSON szerializáció	86
18.10EPAM: Kivételkezelés	86

19. Helló, Calvin!	87
19.1. MNIST	87
19.2. Deep MNIST	87
19.3. CIFAR-10	87
19.4. Android telefonra a TF objektum detektálója	87
19.5. SMNIST for Machines	87
19.6. Minecraft MALMO-s példa	87
20. Helló, Berners-Lee! - Olvasónapló	88
20.1. C++ vs Java összehasonlítása	88
20.2. Python - Élménybeszámoló	93
IV. Irodalomjegyzék	95
20.3. Általános	96
20.4. C	96
20.5. C++	96
20.6. Python	96
20.7. Lisp	96

Ábrák jegyzéke

2.1. A B_2 konstans közelítése	15
4.1. A double ** háromszögmátrix a memóriában	28
5.1. A Mandelbrot halmaz a komplex síkon	30
13.1. Binfá UML osztálydiagram	71
13.2. UML forrás generálás	72
13.3. BPMN ételrendelés folyamatábra.	74

Előszó

Amikor programozónak terveztem állni, ellenezték a környezetemben, mondván, hogy kell szövegszerkesztő meg táblázatkezelő, de az már van... nem lesz programozói munka.

Tévedtek. Hogy egy generáció múlva kell-e még tömegesen hús-vér programozó vagy olcsóbb lesz allokálni igény szerint pár robot programozót a felhőből? A programozók dolgozók lesznek vagy papok? Ki tudhatná ma.

Mindenesetre a programozás a teoretikus kultúra csúcsa. A GNU mozgalomban látom annak garanciáját, hogy ebben a szellemi kalandban a gyerekeim is részt vehessenek majd. Ezért programozunk.

Hogyan forgasd

A könyv célja egy stabil programozási szemlélet kialakítása az olvasóban. Módszere, hogy hetekre bontva ad egy tematikus feladatcsokrot. Minden feladathoz megadja a megoldás forráskódját és forrásokat feldolgozó videókat. Az olvasó feladata, hogy ezek tanulmányozása után maga adja meg a feladat megoldásának lényegi magyarázatát, avagy írja meg a könyvet.

Miért univerzális? Mert az olvasótól (kvázi az írótól) függ, hogy kinek szól a könyv. Alapértelmezésben gyerekeknek, mert velük készítem az iniciális változatot. Ám felhasználjuk az egyetemi programozás oktatásban is: a reguláris programozás képzésben minden hallgató otthon elvégzendő labormérési jegyzőkönyvként, vagy kollokviumi jegymegajánló dolgozatként írja meg a saját változatát belőle. Ahogy szélesedni tudna a felhasználók köre, akkor lehetne kiadása különböző korosztályú gyerekeknek, családoknak, szakköröknek, programozás kurzusoknak, felnőtt és továbbképzési műhelyeknek és sorolhatnánk...

Milyen nyelven nyomjuk?

C (mutatók), C++ (másoló és mozgató szemantika) és Java (lebutított C++) nyelvekből kell egy jó alap, ezt kell kiegészíteni pár R (vektoros szemlélet), Python (gépi tanulás bevezető), Lisp és Prolog (hogyan lássuk más is) példával.

Hogyan nyomjuk?

Ránts le a <https://gitlab.com/nbatfai/bhax> git repót, vagy méginkább forkolj belőle magadnak egy sajátot a GitLabon, ha már saját könyvön dolgozol!

Ha megvannak a könyv DocBook XML forrásai, akkor az alább látható **make** parancs ellenőrzi, hogy „jól formázottak” és „érvényesek-e” ezek az XML források, majd elkészíti a dblatex programmal a könyved pdf változatát, íme:

```
batfai@entropy:~$ cd glrepos/bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook/
batfai@entropy:~/glrepos/bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook$ make
rm -f bhax-textbook-fdl.pdf
xmllint --xinclude bhax-textbook-fdl.xml --output output.xml
xmllint --relaxng http://docbook.org/xml/5.0/rng/docbookxi.rng output.xml  ←
--noout
output.xml validates
rm -f output.xml
dblatex bhax-textbook-fdl.xml -p bhax-textbook.xls
Build the book set list...
Build the listings...
XSLT stylesheets DocBook - LaTeX 2e (0.3.10)
=====
Stripping NS from DocBook 5/NG document.
Processing stripped document.
Image 'dblatex' not found
Build bhax-textbook-fdl.pdf
'bhax-textbook-fdl.pdf' successfully built
```

Ha minden igaz, akkor most éppen ezt a legenerált `bhax-textbook-fdl.pdf` fájlt olvasod.

A DocBook XML 5.1 új neked?

Ez esetben forgasd a <https://tdg.docbook.org/tdg/5.1/> könyvet, a végén találsz az informatikai szövegek jelölésére használható gazdag „API” elemenkénti bemutatását.

I. rész

Bevezetés

1. fejezet

Vízió

1.1. Mi a programozás?

Ne cifrázzuk: programok írása. Mik akkor a programok? Mit jelent az írásuk?

Magam is ezeken gondolkozok. Szerintem a programozás lesz a jegyünk egy másik világba..., hogy a galaxisunk közepén lévő fekete lyuk eseményhorizontjának felületével ez milyen relációban van, ha egyáltalán, hát az homályos...

1.2. Milyen doksikat olvassak el?

- Kezd ezzel: <http://esr.fsf.hu/hacker-howto.html>!
- Olvasgasd aztán a kézikönyv lapjait, kezd a **man man** parancs kiadásával. A C programozásban a 3-as szintű lapokat fogod nézegetni, például az első feladat kapcsán ezt a **man 3 sleep** lapot
- C kapcsán a [**KERNIGHANRITCHIE**] könyv adott részei.
- C++ kapcsán a [**BMECPP**] könyv adott részei.
- Az igazi kockák persze csemegéznek a C nyelvi szabvány [ISO/IEC 9899:2017](#) kódcsipeteiből is.
- Amiből viszont a legeslegjobban lehet tanulni, az a [The GNU C Reference Manual](#), mert gcc specifikus és programozókra van hangolva: szinte csak 1-2 lényegi mondat és apró, lényegi kódcsipetek! Aki pdf-ben jobban szereti olvasni: <https://www.gnu.org/software/gnu-c-manual/gnu-c-manual.pdf>
- Az R kódok olvasása kis általános tapasztalat után automatikusan, erőfeszítés nélkül menni fog. A Python nincs ennyire a spektrum magától értetődő végén, ezért ahhoz olvasd el a [**BMEPY**] könyv 25-49, kb. 20 oldalas gyorstalpaló részét.

1.3. Milyen filmeket, előadásokat nézzek meg, könyveket olvassak el?

A kurzus kultúrájának élvezéséhez érdekes lehet a következő elméletek megismerése, könyvek elolvasása, filmek megnézése.

Elméletek.

- Einstein: A speciális relativitás elmélete.
- Schrödinger: Mi az élet?
- Penrose-Hameroff: Orchestrated objective reduction.
- Julian Jaynes: Breakdown of the Bicameral Mind.

Könyvek.

- Carl Sagan, Kapcsolat.
- Roger Penrose, A császár új elméje.
- Asimov: Én, a robot.
- Arthur C. Clarke: A gyermekkor vége.

Előadások.

- Mariano Sigman: Your words may predict your future mental health, <https://youtu.be/uTL9tm7S1Io>, hihetetlen, de Julian Jaynes kétkamarás tudat elméletének legjobb bizonyítéka információtechnológiai...
- Daphne Bavelier: Your brain on video games, <https://youtu.be/FktsFcoolIG8>, az esporttal kapcsolatos sztereotípiák eloszlatására („The video game players of tomorrow are older adults”: 0.40-1:20, „It is not true that Screen time make your eyesight worse”: 5:02).

Filmek.

- 21 - Las Vegas ostroma, <https://www.imdb.com/title/tt0478087/>, benne a **Monty Hall probléma** bemutatása.
 - Rain Man, <https://www.imdb.com/title/tt0095953/>, az [SMNIST] munkát ihlette, melyeket akár az MNIST-ek helyett lehet csinálni.
 - Kódjátzsma, <https://www.imdb.com/title/tt2084970>, benne a **kódtörő feladat** élménye.
 - Interstellar, <https://www.imdb.com/title/tt0816692>.
 - Middle Men, <https://www.imdb.com/title/tt1251757/>, mitől fejlődött az internetes fizetés?
 - Pixels, <https://www.imdb.com/title/tt2120120/>, mitől fejlődött a PC?
-

- Gattaca, <https://www.imdb.com/title/tt0119177/>.
- Snowden, <https://www.imdb.com/title/tt3774114/>.
- The Social Network, <https://www.imdb.com/title/tt1285016/>.
- The Last Starfighter, <https://www.imdb.com/title/tt0087597/>.
- What the #\$*! Do We (K)now!?, <https://www.imdb.com/title/tt0399877/>.
- I, Robot, <https://www.imdb.com/title/tt0343818/>.

Sorozatok.

- Childhood's End, <https://www.imdb.com/title/tt4171822/>.
 - Westworld, <https://www.imdb.com/title/tt0475784/>, Ford az első évad 3. részében konkrétan meg is nevezi Julian Jaynes kétkamarás tudat elméletét, mint a hosztok programozásának alapját...
 - Chernobyl, <https://www.imdb.com/title/tt7366338/>.
 - Stargate Universe, <https://www.imdb.com/title/tt1286039/>, a Desteny célja a mikrohullámú háttér struktúrája mögötti rejtély feltárása...
 - The 100, <https://www.imdb.com/title/tt2661044/>.
 - Genius, <https://www.imdb.com/title/tt5673782/>.
-

II. rész

Tematikus feladatok

Bátf41 Haxor Stream

A feladatokkal kapcsolatos élő adásokat sugároz a <https://www.twitch.tv/nbatfai> csatorna, melynek permanens archívuma a <https://www.youtube.com/c/nbatfai> csatornán található.

2. fejezet

Helló, Turing!

2.1. Végtelen ciklus

Írj olyan C végtelen ciklusokat, amelyek 0 illetve 100 százalékban dolgoztatnak egy magot és egy olyat, amely 100 százalékban minden magot!

Megoldás videó: <https://youtu.be/lvmi6tyz-nI>

Megoldás forrása: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/infty-f.c](https://github.com/bhax/thematic_tutorials/blob/master/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/infty-f.c), [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/infty-w.c](https://github.com/bhax/thematic_tutorials/blob/master/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/infty-w.c).

Számos módon hozhatunk és hozunk létre végtelen ciklusokat. Vannak esetek, amikor ez a célunk, például egy szerverfolyamat fusson folyamatosan és van amikor egy bug, mert ott lesz végtelen ciklus, ahol nem akartunk. Saját példánkban ilyen amikor a PageRank algoritmus rázza az 1 liter vizet az internetben, de az iteráció csak nem akar konvergálni...

Egy mag 100 százalékban:

```
int
main ()
{
    for (;;) ;

    return 0;
}
```

vagy az olvashatóbb, de a programozók és fordítók (szabványok) között kevésbé hordozható

```
int
#include <stdbool.h>
main ()
{
    while(true);

    return 0;
}
```

Azért érdemes a `for (; ;)` hagyományos formát használni, mert ez minden C szabvánnyal lefordul, másrészt a többi programozó azonnal látja, hogy az a végtelen ciklus szándékunk szerint végtelen és nem szoftverhiba. Mert ugye, ha a `while`-al trükközünk egy nem triviális `1` vagy `true` feltétellel, akkor ott egy másik, a forrást olvasó programozó nem látja azonnal a szándékunkat.

Egyébként a fordító a `for`-os és `while`-os ciklusból ugyanazt az assembly kódot fordítja:

```
$ gcc -S -o infty-f.S infty-f.c
$ gcc -S -o infty-w.S infty-w.c
$ diff infty-w.S infty-f.S
1c1
<  .file "infty-w.c"
---
>  .file "infty-f.c"
```

Egy mag 0 százalékban:

```
#include <unistd.h>
int
main ()
{
    for ( ; ; )
        sleep(1);

    return 0;
}
```

Minden mag 100 százalékban:

```
#include <omp.h>
int
main ()
{
#pragma omp parallel
{
    for ( ; ; );
}
    return 0;
}
```

A `gcc infty-f.c -o infty-f -fopenmp` parancssorral készítve a futtathatót, majd futtatva, közben egy másik terminálban a `top` parancsot kiadva tanulmányozzuk, mennyi CPU-t használunk:

```
top - 20:09:06 up 3:35, 1 user, load average: 5.68, 2.91, 1.38
Tasks: 329 total, 2 running, 256 sleeping, 0 stopped, 1 zombie
%Cpu0 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu1 : 99,7 us, 0,3 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu2 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
```

```
%Cpu3 : 99,7 us, 0,3 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu4 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu5 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu6 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu7 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
KiB Mem :16373532 total,11701240 free, 2254256 used, 2418036 buff/cache
KiB Swap:16724988 total,16724988 free, 0 used. 13751608 avail Mem
```

PID	USER	PR	NI	VIRT	RES	SHR	S	%CPU	%MEM	TIME+	COMMAND
5850	batfai	20	0	68360	932	836	R	798,3	0,0	8:14.23	infty-f

Werkfilm

- <https://youtu.be/lvmi6tyz-nl>

2.2. Lefagyott, nem fagyott, akkor most mi van?

Mutasd meg, hogy nem lehet olyan programot írni, amely bármely más programról eldönti, hogy le fog-e fagyni vagy sem!

Megoldás videó:

Megoldás forrása: tegyük fel, hogy akkora haxorok vagyunk, hogy meg tudjuk írni a Lefagy függvényt, amely tetszőleges programról el tudja dönteni, hogy van-e benne végtelen ciklus:

```
Program T100
{
    boolean Lefagy(Program P)
    {
        if(P-ben van végtelen ciklus)
            return true;
        else
            return false;
    }

    main(Input Q)
    {
        Lefagy(Q)
    }
}
```

A program futtatása, például akár az előző v.c ilyen pszeudókódjára:

```
T100(t.c.pseudo)
true
```

akár önmagára

```
T100(T100)
false
```

ezt a kimenetet adja.

A T100-as programot felhasználva készítsük most el az alábbi T1000-set, amelyben a Lefagy-ra épülő Lefagy2 már nem tartalmaz feltételezett, csak konkrét kódot:

```
Program T1000
{
    boolean Lefagy(Program P)
    {
        if(P-ben van végtelen ciklus)
            return true;
        else
            return false;
    }

    boolean Lefagy2(Program P)
    {
        if(Lefagy(P))
            return true;
        else
            for(;;);
    }

    main(Input Q)
    {
        Lefagy2(Q)
    }
}
```

Mit for kiírni erre a T1000 (T1000) futtatásra?

- Ha T1000 lefagyó, akkor nem fog lefagyni, kiírja, hogy true
- Ha T1000 nem fagyó, akkor pedig le fog fagyni...

akkor most hogy fog működni? Sehogy, mert ilyen Lefagy függvényt, azaz a T100 program nem is létezik.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.3. Változók értékének felcserélése

Írj olyan C programot, amely felcseréli két változó értékét, bármiféle logikai utasítás vagy kifejezés nasználata nélkül!

Megoldás videó és forrás: https://bhaxor.blog.hu/2018/08/28/10_begin_goto_20_avagy_elindulunk

Megoldás forrása: ugyanott.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.4. Labdapattogás

Először if-ekkel, majd bármiféle logikai utasítás vagy kifejezés nasználata nélkül írd egy olyan programot, ami egy labdát pattogat a karakteres konzolon! (Hogy mit értek pattogatás alatt, alább láthatod a videókon.)

Megoldás videó: <https://bhaxor.blog.hu/2018/08/28/labdapattogas>

Megoldás forrása: ugyanott.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.5. Szóhossz és a Linus Torvalds féle BogomIPS

Írj egy programot, ami megnézi, hogy hány bites a szó a gépeden, azaz mekkora az int mérete. Használd ugyanazt a while ciklus fejet, amit Linus Torvalds a BogomIPS rutinjában!

Megoldás videó: https://youtu.be/9KnMqrkj_kU, <https://youtu.be/KRZlt1ZJ3qk>, .

Megoldás forrása: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/bogomips.c](https://bhaxor.com/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/bogomips.c)

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.6. Helló, Google!

Írj olyan C programot, amely egy 4 honlapból álló hálózatra kiszámolja a négy lap Page-Rank értékét!

Megoldás forrása: a második előadás [55-63](#) fólia.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.7. A Monty Hall probléma

Írj R szimulációt a Monty Hall problémára!

Megoldás videó: https://bhaxor.blog.hu/2019/01/03/erdos_pal_mit_keresett_a_nagykonyvben_a_monty_hall-paradoxon_kapcsan

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/MontyHall_R

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

2.8. 100 éves a Brun tétel

Írj R szimulációt a Brun tétel demonstrálására!

Megoldás videó: <https://youtu.be/xbYhp9G6VqQ>

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/blob/master/attention_raising/Primek_R

A természetes számok építőelemei a prímszámok. Abban az értelemben, hogy minden természetes szám előállítható prímszámok szorzataként. Például $12=2*2*3$, vagy például $33=3*11$.

Prímszám az a természetes szám, amely csak önmagával és eggyel osztható. Eukleidész görög matematikus már Krisztus előtt tudta, hogy végtelen sok prímszám van, de ma sem tudja senki, hogy végtelen sok ikerprím van-e. Két prím ikerprím, ha különbségük 2.

Két egymást követő páratlan prím között a legkisebb távolság a 2, a legnagyobb távolság viszont bármilyen nagy lehet! Ez utóbbit könnyű bebizonyítani. Legyen n egy tetszőlegesen nagy szám. Akkor szorozzuk össze $n+1$ -ig a számokat, azaz számoljuk ki az $1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)$ szorzatot, aminek a neve $(n+1)$ faktoriális, jele $(n+1)!$.

Majd vizsgáljuk meg az a sorozatot:

$(n+1)!+2$, $(n+1)!+3$,... , $(n+1)!+n$, $(n+1)!+(n+1)$ ez n db egymást követő szám, ezekre (a jól ismert bizonyítás szerint) rendre igaz, hogy

- $(n+1)!+2=1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)+2$, azaz $2*$ valamennyi+2, 2 többszöröse, így ami osztható kettővel
- $(n+1)!+3=1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)+3$, azaz $3*$ valamennyi+3, ami osztható hárommal
- ...
- $(n+1)!+(n-1)=1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)+(n-1)$, azaz $(n-1)*$ valamennyi+ $(n-1)$, ami osztható $(n-1)$ -el
- $(n+1)!+n=1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)+n$, azaz $n*$ valamennyi+ n , ami osztható n -el
- $(n+1)!+(n+1)=1*2*3*\dots*(n-1)*n*(n+1)+(n+1)$, azaz $(n+1)*$ valamennyi+ $(n+1)$, ami osztható $(n+1)$ -el

tehát ebben a sorozatban egy prím nincs, akkor a $(n+1)!+2$ -nél kisebb első prím és a $(n+1)!+(n+1)$ -nél nagyobb első prím között a távolság legalább n .

Az ikerprímszám sejtés azzal foglalkozik, amikor a prímek közötti távolság 2. Azt mondja, hogy az egymástól 2 távolságra lévő prímek végtelen sokan vannak.

A Brun tétel azt mondja, hogy az ikerprímszámok reciprokaiból képzett sor összege, azaz a $(1/3+1/5)+(1/5+1/7)+(1/11+1/13)+\dots$ véges vagy végtelen sor konvergens, ami azt jelenti, hogy ezek a törtek összeadva egy határt adnak ki pontosan vagy azt át nem lépve növekednek, ami határ számot B_2 Brun konstansnak neveznek. Tehát ez nem dönti el a több ezer éve nyitott kérdést, hogy az ikerprímszámok halmaza végtelen-e? Hiszen ha véges sok van és ezek reciprokait összeadjuk, akkor ugyanúgy nem lépjük át a B_2 Brun konstans értékét, mintha végtelen sok lenne, de ezek már csak olyan csökkenő mértékben járulnának hozzá a végtelen sor összegéhez, hogy így sem lépnék át a Brun konstans értékét.

Ebben a példában egy olyan programot készítettünk, amely közelíteni próbálja a Brun konstans értékét. A repó [bhax/attention_raising/Primek_R/stp.r](https://github.com/bhax/attention_raising/Primek_R/stp.r) nevű állománya kiszámolja az ikerprímeket, összegzi a reciprokaikat és vizualizálja a kapott részeredményt.

```
# Copyright (C) 2019 Dr. Norbert Bاتفai, nbatfai@gmail.com
#
# This program is free software: you can redistribute it and/or modify
# it under the terms of the GNU General Public License as published by
# the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
# (at your option) any later version.
#
# This program is distributed in the hope that it will be useful,
# but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
# MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
# GNU General Public License for more details.
#
# You should have received a copy of the GNU General Public License
# along with this program. If not, see <http://www.gnu.org/licenses/>

library(matlab)

stp <- function(x) {

  primes = primes(x)
  diff = primes[2:length(primes)]-primes[1:length(primes)-1]
  idx = which(diff==2)
  t1primes = primes[idx]
  t2primes = primes[idx]+2
  rt1plust2 = 1/t1primes+1/t2primes
  return(sum(rt1plust2))
}

x=seq(13, 1000000, by=10000)
y=sapply(x, FUN = stp)
plot(x,y,type="b")
```

Soranként értelemezzük ezt a programot:

```
primes = primes(13)
```

Kiszámolja a megadott számig a prímeket.

```
> primes=primes(13)
> primes
[1] 2 3 5 7 11 13
```

```
diff = primes[2:length(primes)]-primes[1:length(primes)-1]
```

```
> diff = primes[2:length(primes)]-primes[1:length(primes)-1]
> diff
[1] 1 2 2 4 2
```

Az egymást követő prímek különbségét képz, tehát 3-2, 5-3, 7-5, 11-7, 13-11.

```
idx = which(diff==2)
```

```
> idx = which(diff==2)
> idx
[1] 2 3 5
```

Megnézi a diff-ben, hogy melyiknél lett kettő az eredmény, mert azok az ikerprím párok, ahol ez igaz. Ez a diff-ben lévő 3-2, 5-3, 7-5, 11-7, 13-11 különbségek közül ez a 2., 3. és 5. indexűre teljesül.

```
tlprimes = primes[idx]
```

Kivette a primes-ból a párok első tagját.

```
t2primes = primes[idx]+2
```

A párok második tagját az első tagok kettő hozzáadásával képezzük.

```
rt1plust2 = 1/tlprimes+1/t2primes
```

Az $1/tlprimes$ a $tlprimes$ 3,5,11 értékéből az alábbi reciprokokat képz:

```
> 1/tlprimes
[1] 0.33333333 0.20000000 0.09090909
```

Az $1/t2primes$ a $t2primes$ 5,7,13 értékéből az alábbi reciprokokat képz:

```
> 1/t2primes
[1] 0.20000000 0.14285714 0.07692308
```

Az $1/tlprimes + 1/t2primes$ pedig ezeket a törtet rendre összeadja.

```
> 1/tlprimes+1/t2primes
[1] 0.5333333 0.3428571 0.1678322
```

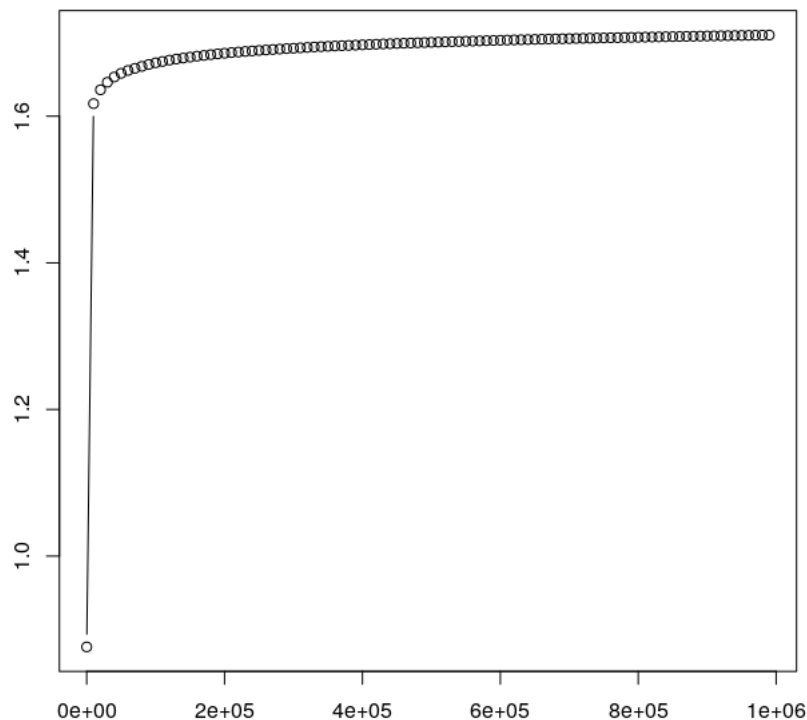
Nincs más dolgunk, mint ezeket a törtet összeadni a `sum` függvénnyel.

```
sum(rt1plust2)
```

```
> sum(rt1plust2)
[1] 1.044023
```

A következő ábra azt mutatja, hogy a szumma értéke, hogyan nő, egy határértékhez tart, a B_2 Brun konstanshoz. Ezt ezzel a csipettel rajzoltuk ki, ahol először a fenti számítást 13-ig végezzük, majd 10013, majd 20013-ig, egészen 990013-ig, azaz közel 1 millióig. Vegyük észre, hogy az ábra első köre, a 13 értékhez tartozó 1.044023.

```
x=seq(13, 1000000, by=10000)
y=sapply(x, FUN = stp)
plot(x,y,type="b")
```


2.1. ábra. A B_2 konstans közelítése

Werkfilm

- <https://youtu.be/VkMFrgBhN1g>
- <https://youtu.be/aF4YK6mBwf4>

2.9. Vörös Pipacs Pokol/csiga folytonos mozgási parancsokkal

Megoldás videó: <https://youtu.be/uA6RHzXH840>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3. fejezet

Helló, Chomsky!

3.1. Decimálisból unárisba átváltó Turing gép

Állapotátmenet grájával megadva írd meg ezt a gépet!

Megoldás forrása: az első előadás [27 fólia](#).

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.2. Az $a^n b^n c^n$ nyelv nem környezetfüggetlen

Mutass be legalább két környezetfüggő generatív grammatikát, amely ezt a nyelvet generálja!

Megoldás forrása: az első előadás [30-32 fólia](#).

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.3. Hivatkozási nyelv

A [[KERNIGHANRITCHIE](#)] könyv C referencia-kézikönyv/Utasítások melléklete alapján definiáld BNF-ben a C utasítás fogalmát! Majd mutass be olyan kódcsipeteket, amelyek adott szabvánnyal nem fordulnak (például C89), mással (például C99) igen.

Megoldás forrása: az első előadás [63-65 fólia](#).

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.4. Saját lexikális elemző

Írj olyan programot, ami számolja a bemenetén megjelenő valós számokat! Nem elfogadható olyan megoldás, amely maga olvassa betűként a bemenetet, a feladat lényege, hogy lexert használjunk, azaz óriások vállán álljunk és ne kispályázzunk!

Megoldás videó: https://youtu.be/9KnMqrkj_kU (15:01-től).

Megoldás forrása: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/realnumber.1](https://github.com/bhax/thematic_tutorials/blob/master/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/realnumber.1)

```
%{
#include <stdio.h>
int realnumbers = 0;
}%
digit [0-9]
%%
{digit}* (\.{digit}+)? {++realnumbers;
    printf("[realnum=%s %f]", yytext, atof(yytext));}
%%
int
main ()
{
    yylex ();
    printf("The number of real numbers is %d\n", realnumbers);
    return 0;
}
```

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.5. Leetspeak

Lexelj össze egy l33t ciphert!

Megoldás videó: https://youtu.be/06C_PqDpD_k

Megoldás forrása: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/l337d1c7.1](https://github.com/bhax/thematic_tutorials/blob/master/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/l337d1c7.1)

```
%{
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>
#include <ctype.h>

#define L337SIZE (sizeof l337d1c7 / sizeof (struct cipher))

struct cipher {
    char c;
```

```

char *leet[4];
} l337d1c7 [] = {

{'a', {"4", "4", "@", "/-\\"}},
{'b', {"b", "8", "|3", "|"}},
{'c', {"c", "(", "<", "{"}},
{'d', {"d", "|)", "|]", "|"}},
{'e', {"3", "3", "3", "3"}},
{'f', {"f", "|=", "ph", "|#"}},
{'g', {"g", "6", "[", "[+"}},
{'h', {"h", "4", "|-|", "[-"}},
{'i', {"1", "1", "|", "!"}},
{'j', {"j", "7", "_|", "_/"}},
{'k', {"k", "|<", "1<", "|{"}},
{'l', {"l", "1", "|", "|_"}},
{'m', {"m", "44", "(V)", "\\|"}},
{'n', {"n", "\\|", "/\\/", "/V"}},
{'o', {"0", "0", "()", "["}},
{'p', {"p", "/o", "|D", "|o"}},
{'q', {"q", "9", "O_", "(,)"}},
{'r', {"r", "12", "12", "|2"}},
{'s', {"s", "5", "$", "$"}},
{'t', {"t", "7", "7", "'|'"}},
{'u', {"u", "|_|", "(_)", "[_]"}},
{'v', {"v", "\\\/", "\\\/", "\\\/"}},
{'w', {"w", "VV", "\\\/\\\/", "(/\\\/)"},
{'x', {"x", "%", ")(", ")("}},
{'y', {"y", "", "", ""}},
{'z', {"z", "2", "7_", ">_"}},

{'0', {"D", "0", "D", "0"}},
{'1', {"I", "I", "L", "L"}},
{'2', {"Z", "Z", "Z", "e"}},
{'3', {"E", "E", "E", "E"}},
{'4', {"h", "h", "A", "A"}},
{'5', {"S", "S", "S", "S"}},
{'6', {"b", "b", "G", "G"}},
{'7', {"T", "T", "j", "j"}},
{'8', {"X", "X", "X", "X"}},
{'9', {"g", "g", "j", "j"}},

// https://simple.wikipedia.org/wiki/Leet
};

%}
%%
. {

    int found = 0;
    for(int i=0; i<L337SIZE; ++i)

```



```

{
    if(l337d1c7[i].c == tolower(*yytext))
    {
        int r = 1+(int) (100.0*rand()/(RAND_MAX+1.0));

        if(r<91)
            printf("%s", l337d1c7[i].leet[0]);
        else if(r<95)
            printf("%s", l337d1c7[i].leet[1]);
        else if(r<98)
            printf("%s", l337d1c7[i].leet[2]);
        else
            printf("%s", l337d1c7[i].leet[3]);

        found = 1;
        break;
    }
}

if(!found)
    printf("%c", *yytext);
}
%%
int
main()
{
    srand(time(NULL)+getpid());
    yylex();
    return 0;
}

```

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.6. A források olvasása

Hogyan olvasod, hogyan értelmezed természetes nyelven az alábbi kódcsipeteket? Például

```

if(signal(SIGINT, jelkezelő)==SIG_IGN)
    signal(SIGINT, SIG_IGN);

```

Ha a SIGINT jel kezelése figyelmen kívül volt hagyva, akkor ezen túl is legyen figyelmen kívül hagyva, ha nem volt figyelmen kívül hagyva, akkor a jelkezelő függvény kezelje. (Miután a **man 7 signal** lapon megismertem a SIGINT jelet, a **man 2 signal** lapon pedig a használt rendszerhívást.)

Bugok

Vigyázz, sok csipet kerülendő, mert bugokat visz a kódba! Melyek ezek és miért? Ha nem megváránézésre, elkapja valamelyiket esetleg a splint vagy a frama?

i.

```
if(signal(SIGINT, SIG_IGN) != SIG_IGN)
    signal(SIGINT, jelkezelő);
```

ii.

```
for(i=0; i<5; ++i)
```

iii.

```
for(i=0; i<5; i++)
```

iv.

```
for(i=0; i<5; tomb[i] = i++)
```

v.

```
for(i=0; i<n && (*d++ = *s++); ++i)
```

vi.

```
printf("%d %d", f(a, ++a), f(++a, a));
```

vii.

```
printf("%d %d", f(a), a);
```

viii.

```
printf("%d %d", f(&a), a);
```

Megoldás videó: BHAX 357. adás.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.7. Logikus

Hogyan olvasod természetes nyelven az alábbi Ar nyelvű formulákat?

$\$(\forall x \exists y ((x < y) \wedge (y \text{ prím})))\$$

$\$(\forall x \exists y ((x < y) \wedge (y \text{ prím})) \wedge (\exists y \text{ prím})) \leftrightarrow \text{) } \$$

$\$(\exists y \forall x (x \text{ prím}) \supset (x < y)) \$$

$\$(\exists y \forall x (y < x) \supset \neg (x \text{ prím}))\$$

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/blob/master/attention_raising/MatLog_LaTeX

Megoldás videó: <https://youtu.be/ZexiPy3ZxsA>, https://youtu.be/AJSXOQFF_wk

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

3.8. Deklaráció

Vezesd be egy programba (forduljon le) a következőket:

- egész
- egészre mutató mutató
- egész referenciája
- egészek tömbje
- egészek tömbjének referenciája (nem az első elemé)
- egészre mutató mutatók tömbje
- egészre mutató mutatót visszaadó függvény
- egészre mutató mutatót visszaadó függvényre mutató mutató
- egészet visszaadó és két egészet kapó függvényre mutató mutatót visszaadó, egészet kapó függvény
- függvénymutató egy egészet visszaadó és két egészet kapó függvényre mutató mutatót visszaadó, egészet kapó függvényre

Mit vezetnek be a programba a következő nevek?

- ```
int a;
```
- ```
int *b = &a;
```
- ```
int &r = a;
```
- ```
int c[5];
```
- ```
int (&tr)[5] = c;
```
- ```
int *d[5];
```
- ```
int *h ();
```
- ```
int *(*l) ();
```
- ```
int (*v (int c)) (int a, int b)
```

- ```
int (*(z) (int)) (int, int);
```

Megoldás videó: BHAX 357. adás.

Az utolsó két deklarációs példa demonstrálására két olyan kódot írtunk, amelyek összehasonlítása azt mutatja meg, hogy miért érdemes a **typedef** használata: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr.c](https://bhax.thematic-tutorials.com/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr.c), [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr2.c](https://bhax.thematic-tutorials.com/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr2.c).

```
#include <stdio.h>

int
sum (int a, int b)
{
    return a + b;
}

int
mul (int a, int b)
{
    return a * b;
}

int (*sumormul (int c)) (int a, int b)
{
    if (c)
        return mul;
    else
        return sum;
}

int
main ()
{
    int (*f) (int, int);

    f = sum;

    printf ("%d\n", f (2, 3));

    int (*(g) (int)) (int, int);

    g = sumormul;

    f = *g (42);

    printf ("%d\n", f (2, 3));
}
```

```
    return 0;
}

#include <stdio.h>

typedef int (*F) (int, int);
typedef int (*(*G) (int)) (int, int);

int
sum (int a, int b)
{
    return a + b;
}

int
mul (int a, int b)
{
    return a * b;
}

F sumormul (int c)
{
    if (c)
        return mul;
    else
        return sum;
}

int
main ()
{
    F f = sum;

    printf ("%d\n", f (2, 3));

    G g = sumormul;

    f = *g (42);

    printf ("%d\n", f (2, 3));

    return 0;
}
```

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

3.9. Vörös Pipacs Pokol/csiga diszkrét mozgási parancsokkal

Megoldás videó: <https://youtu.be/Fc33ByQ6mh8>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4. fejezet

Helló, Caesar!

4.1. double ** háromszögmátrix

Írj egy olyan malloc és free párost használó C programot, amely helyet foglal egy alsó háromszög mátrixnak a szabad tárban!

Megoldás videó: <https://youtu.be/1MRTuKwRsB0>, <https://youtu.be/RKbX5-EWpzA>.

Megoldás forrása: [bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Caesar/tm.c](https://github.com/bhax/thematic_tutorials/blob/master/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Caesar/tm.c)

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int
main ()
{
    int nr = 5;
    double **tm;

    if ((tm = (double **) malloc (nr * sizeof (double *))) == NULL)
    {
        return -1;
    }

    for (int i = 0; i < nr; ++i)
    {
        if ((tm[i] = (double *) malloc ((i + 1) * sizeof (double))) == NULL) ←
        )
        {
            return -1;
        }
    }

    for (int i = 0; i < nr; ++i)
        for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
```

```
        tm[i][j] = i * (i + 1) / 2 + j;

for (int i = 0; i < nr; ++i)
{
    for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
        printf ("%f, ", tm[i][j]);
    printf ("\n");
}

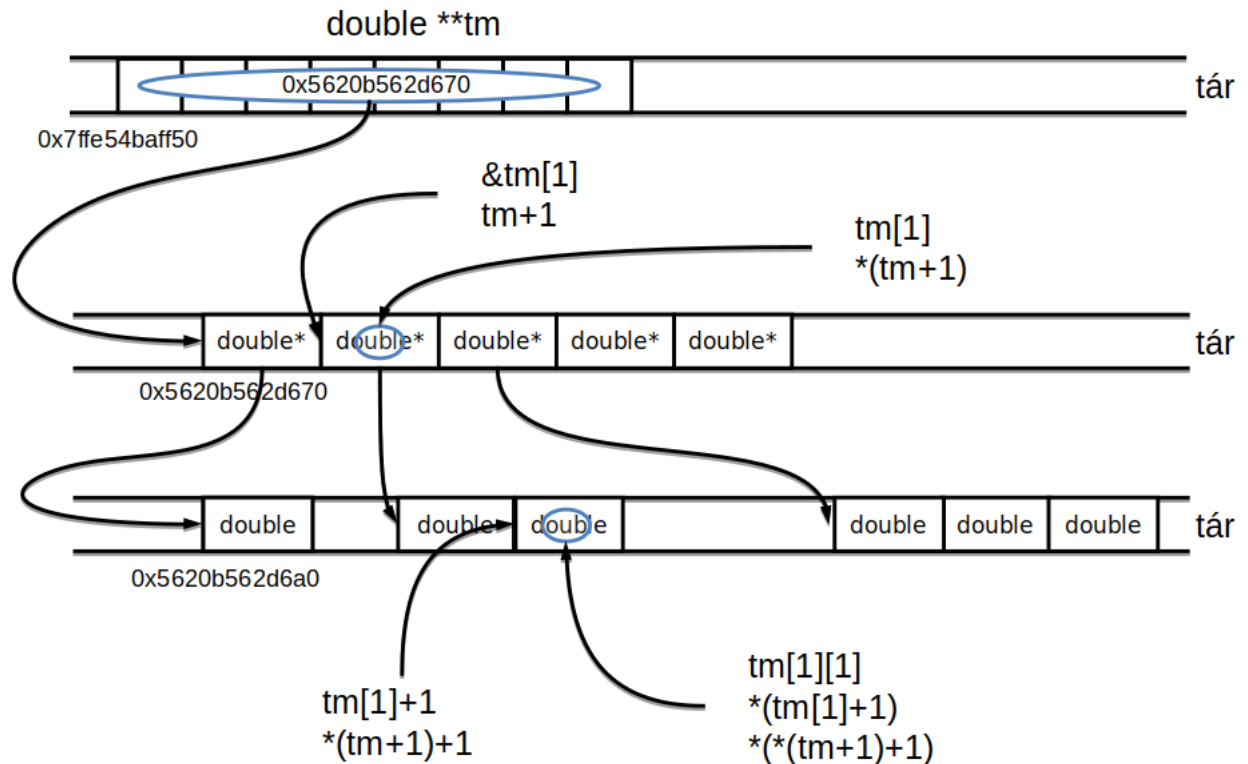
tm[3][0] = 42.0;
(*(tm + 3))[1] = 43.0;  // mi van, ha itt hiányzik a külső ()
*(tm[3] + 2) = 44.0;
*(*(tm + 3) + 3) = 45.0;

for (int i = 0; i < nr; ++i)
{
    for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
        printf ("%f, ", tm[i][j]);
    printf ("\n");
}

for (int i = 0; i < nr; ++i)
    free (tm[i]);

free (tm);

return 0;
}
```

4.1. ábra. A double ** háromszögmátrix a memóriában

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.2. C EXOR titkosító

Írj egy EXOR titkosítót C-ben!

Megoldás forrása: egy részletes feldolgozása az [posztban](#), lásd az e.c forrást.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.3. Java EXOR titkosító

Írj egy EXOR titkosítót Java-ban!

Megoldás forrása: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tanitok-javat/ch01.html#exor_titkosito

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.4. C EXOR törő

Írj egy olyan C programot, amely megtöri az első feladatban előállított titkos szövegeket!

Megoldás forrása: egy részletes feldolgozása az [posztban](#), lásd az t.c forrást.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.5. Neurális OR, AND és EXOR kapu

R

Megoldás videó: <https://youtu.be/Koyw6IH5ScQ>

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/NN_R

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.6. Hiba-visszaterjesztéses perceptron

Fontos, hogy ebben a feladatban még nem a [neurális paradigma](#) megismerése a cél, hanem a többretegű perceptron memóriakezelése (lásd majd a változó argumentumszámú konstruktorban a double *** szerkezetet).

Megoldás videó: <https://youtu.be/XpBnR31BRJY>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/nahshon/blob/master/ql.hpp#L64>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

4.7. Vörös Pipacs Pokol/írd ki, mit lát Steve

Megoldás videó: <https://youtu.be/-GX8dzGqTdM>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

5. fejezet

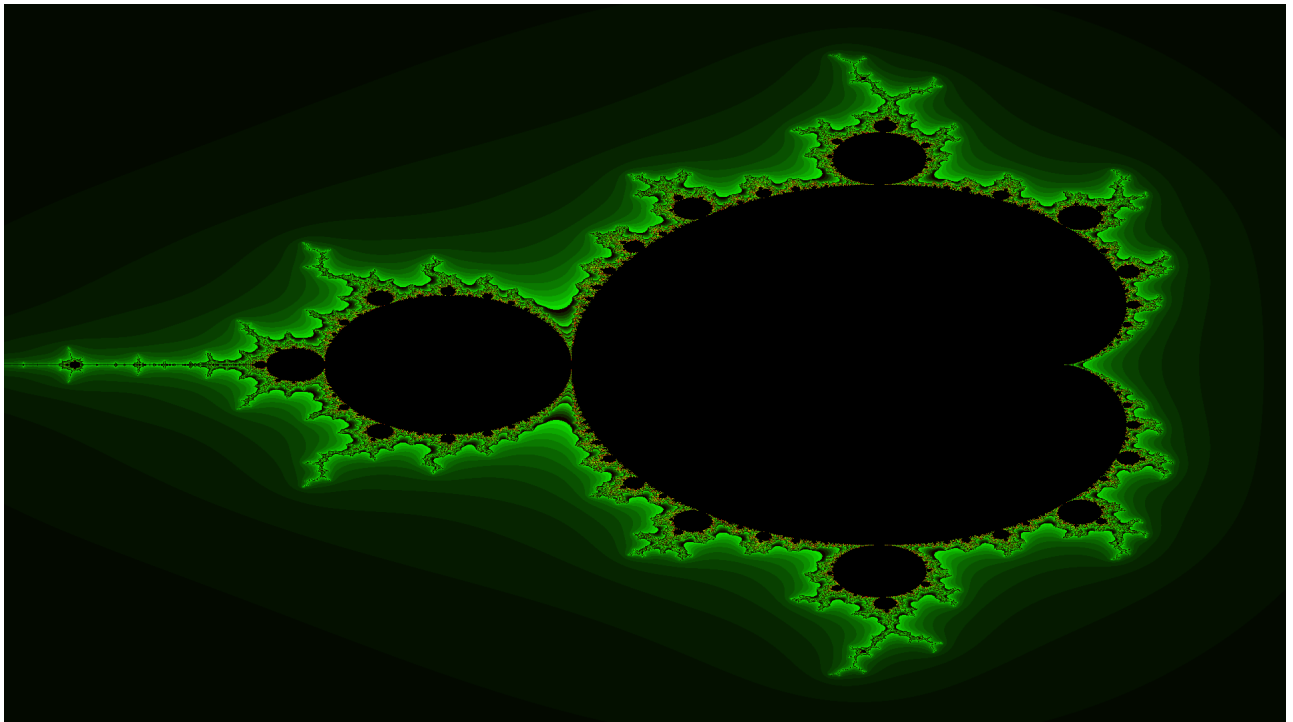
Helló, Mandelbrot!

5.1. A Mandelbrot halmaz

Írj olyan C programot, amely kiszámolja a Mandelbrot halmazt!

Megoldás videó: <https://youtu.be/gvaqijHIRUs>

Megoldás forrása: [bhax/attention_raising/CUDA/mandelpngt.c++](https://github.com/bhax/attention_raising_CUDA_mandelpngt.c++) nevű állománya.

5.1. ábra. A Mandelbrot halmaz a komplex síkon

A Mandelbrot halmazt 1980-ban találta meg Benoit Mandelbrot a komplex számsíkon. Komplex számok azok a számok, amelyek körében válaszolni lehet az olyan egyébként értelmezhetetlen kérdésekre, hogy melyik az a két szám, amelyet összeszorozva -9 -et kapunk, mert ez a szám például a $3i$ komplex szám.

A Mandelbrot halmazt úgy láthatjuk meg, hogy a sík origója középpontú 4 oldalhosszúságú négyzetbe lefektetünk egy, mondjuk 800x800-as rácsot és kiszámoljuk, hogy a rács pontjai mely komplex számoknak felelnek meg. A rács minden pontját megvizsgáljuk a $z_{n+1} = z_n^2 + c$, ($0 \leq n$) képlet alapján úgy, hogy a c az éppen vizsgált rácspon. A z_0 az origó. Alkalmazva a képletet a

- $z_0 = 0$
- $z_1 = 0^2 + c = c$
- $z_2 = c^2 + c$
- $z_3 = (c^2 + c)^2 + c$
- $z_4 = ((c^2 + c)^2 + c)^2 + c$
- ... s így tovább.

Azaz kiindulunk az origóból (z_0) és elugrunk a rács első pontjába a $z_1 = c$ -be, aztán a c -től függően a további z -kbe. Ha ez az utazás kivezet a 2 sugarú körből, akkor azt mondjuk, hogy az a vizsgált rácspon nem a Mandelbrot halmaz eleme. Nyilván nem tudunk végtelen sok z -t megvizsgálni, ezért csak véges sok z elemet nézünk meg minden rácsponthoz. Ha közben nem lép ki a körből, akkor feketére színezzük, hogy az a c rácspon a halmaz része. (Színes meg úgy lesz a kép, hogy változatosan színezzük, például minél későbbi z -nél lép ki a körből, annál sötétebbre).

5.2. A Mandelbrot halmaz a `std::complex` osztállyal

Írj olyan C++ programot, amely kiszámolja a Mandelbrot halmazt!

Megoldás videó: <https://youtu.be/gvaqijHIRUs>

Megoldás forrása: BHAX repó, https://gitlab.com/nbatfai/bhax/-/blob/master/attention_raising/Mandelbrot/-3.1.2.cpp

A **Mandelbrot halmaz** pontban vázolt ismert algoritmust valósítja meg a repó [bhax/attention_raising/Mandelbrot/3.1.2.cpp](https://gitlab.com/nbatfai/bhax/-/blob/master/attention_raising/Mandelbrot/3.1.2.cpp) nevű állománya.

```
// Verzio: 3.1.2.cpp
// Forditas:
// g++ 3.1.2.cpp -lpng -O3 -o 3.1.2
// Futtatas:
// ./3.1.2 mandel.png 1920 1080 2040 ↵
-0.01947381057309366392260585598705802112818 ↵
-0.0194738105725413418456426484226540196687 ↵
0.7985057569338268601555341774655971676111 ↵
0.798505756934379196110285192844457924366
// ./3.1.2 mandel.png 1920 1080 1020 ↵
0.4127655418209589255340574709407519549131 ↵
0.4127655418245818053080142817634623497725 ↵
0.2135387051768746491386963270997512154281 ↵
0.2135387051804975289126531379224616102874
```

```
// Nyomtatás:
// a2ps 3.1.2.cpp -o 3.1.2.cpp.pdf -l --line-numbers=1 --left-footer="↵
BATF41 HAXOR STR34M" --right-footer="https://bhaxor.blog.hu/" --pro=↵
color
// ps2pdf 3.1.2.cpp.pdf 3.1.2.cpp.pdf.pdf
//
//
// Copyright (C) 2019
// Norbert Batfai, batfai.norbert@inf.unideb.hu
//
// This program is free software: you can redistribute it and/or modify
// it under the terms of the GNU General Public License as published by
// the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
// (at your option) any later version.
//
// This program is distributed in the hope that it will be useful,
// but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
// MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
// GNU General Public License for more details.
//
// You should have received a copy of the GNU General Public License
// along with this program. If not, see <https://www.gnu.org/licenses/>.

#include <iostream>
#include "png++/png.hpp"
#include <complex>

int
main ( int argc, char *argv[] )
{

    int szelesseg = 1920;
    int magassag = 1080;
    int iteraciosHatar = 255;
    double a = -1.9;
    double b = 0.7;
    double c = -1.3;
    double d = 1.3;

    if ( argc == 9 )
    {
        szelesseg = atoi ( argv[2] );
        magassag = atoi ( argv[3] );
        iteraciosHatar = atoi ( argv[4] );
        a = atof ( argv[5] );
        b = atof ( argv[6] );
        c = atof ( argv[7] );
        d = atof ( argv[8] );
    }
}
```

```
else
{
    std::cout << "Hasznalat: ./3.1.2 fajlnev szelesseg magassag n a b c d ↵
        " << std::endl;
    return -1;
}

png::image < png::rgb_pixel > kep ( szelesseg, magassag );

double dx = ( b - a ) / szelesseg;
double dy = ( d - c ) / magassag;
double reC, imC, reZ, imZ;
int iteracio = 0;

std::cout << "Szamitas\n";

// j megy a sorokon
for ( int j = 0; j < magassag; ++j )
{
    // k megy az oszlopokon

    for ( int k = 0; k < szelesseg; ++k )
    {

        // c = (reC, imC) a halo racspontjainak
        // megfelelo komplex szam

        reC = a + k * dx;
        imC = d - j * dy;
        std::complex<double> c ( reC, imC );

        std::complex<double> z_n ( 0, 0 );
        iteracio = 0;

        while ( std::abs ( z_n ) < 4 && iteracio < iteraciosHatar )
        {
            z_n = z_n * z_n + c;

            ++iteracio;
        }

        kep.set_pixel ( k, j,
            png::rgb_pixel ( iteracio%255, (iteracio*iteracio ↵
                )%255, 0 ) );
    }

    int szazalek = ( double ) j / ( double ) magassag * 100.0;
    std::cout << "\r" << szazalek << "%" << std::flush;
}
```

```
kep.write ( argv[1] );  
std::cout << "\r" << argv[1] << " mentve." << std::endl;  
}
```

5.3. Biomorfok

Megoldás videó: <https://youtu.be/IJMbgRzY76E>

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/Biomorf

A biomorfokra (a Julia halmazokat rajzoló bug-os programjával) rátaláló Clifford Pickover azt hitte természeti törvényre bukkant: https://www.emis.de/journals/TJNSA/includes/files/articles/Vol9_Iss5_2305--2315_Biomorphs_via_modified_iterations.pdf (lásd a 2307. oldal aljától).

A különbség a **Mandelbrot halmaz** és a Julia halmazok között az, hogy a komplex iterációban az előbbiben a c változó, utóbbiban pedig állandó. A következő Mandelbrot csipet azt mutatja, hogy a c befutja a vizsgált összes rácspontot.

```
// j megy a sorokon  
for ( int j = 0; j < magassag; ++j )  
{  
    for ( int k = 0; k < szelesseg; ++k )  
    {  
  
        // c = (reC, imC) a halo racspontjainak  
        // megfelelo komplex szam  
  
        reC = a + k * dx;  
        imC = d - j * dy;  
        std::complex<double> c ( reC, imC );  
  
        std::complex<double> z_n ( 0, 0 );  
        iteracio = 0;  
  
        while ( std::abs ( z_n ) < 4 && iteracio < iteraciosHatar )  
        {  
            z_n = z_n * z_n + c;  
  
            ++iteracio;  
        }  
    }  
}
```

Ezzel szemben a Julia halmazos csipetben a c nem változik, hanem minden vizsgált z rácspontra ugyanaz.

```
// j megy a sorokon  
for ( int j = 0; j < magassag; ++j )  
{  
    // k megy az oszlopokon
```

```

for ( int k = 0; k < szelesseg; ++k )
{
    double reZ = a + k * dx;
    double imZ = d - j * dy;
    std::complex<double> z_n ( reZ, imZ );

    int iteracio = 0;
    for (int i=0; i < iteraciosHatar; ++i)
    {
        z_n = std::pow(z_n, 3) + cc;
        if(std::real ( z_n ) > R || std::imag ( z_n ) > R)
        {
            iteracio = i;
            break;
        }
    }
}

```

A bimorfos algoritmus pontos megismeréséhez ezt a cikket javasoljuk: https://www.emis.de/journals/-TJNSA/includes/files/articles/Vol9_Iss5_2305--2315_Biomorphs_via_modified_iterations.pdf. Az is jó gyakorlat, ha magából ebből a cikkből from scratch kódoljuk be a sajátunkat, de mi a királyi úton járva a korábbi **Mandelbrot halmazt** kiszámoló forrásunkat módosítjuk. Viszont a program változóinak elnevezését összhangba hozzuk a közlemény jelöléseivel:

```

// Verzio: 3.1.3.cpp
// Forditas:
// g++ 3.1.3.cpp -lpng -O3 -o 3.1.3
// Futtatas:
// ./3.1.3 bmorf.png 800 800 10 -2 2 -2 2 .285 0 10
// Nyomtatas:
// a2ps 3.1.3.cpp -o 3.1.3.cpp.pdf -1 --line-numbers=1 --left-footer=" ←
BATF41 HAXOR STR34M" --right-footer="https://bhaxor.blog.hu/" --pro= ←
color
//
// BHAX Biomorphs
// Copyright (C) 2019
// Norbert Batfai, batfai.norbert@inf.unideb.hu
//
// This program is free software: you can redistribute it and/or modify
// it under the terms of the GNU General Public License as published by
// the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
// (at your option) any later version.
//
// This program is distributed in the hope that it will be useful,
// but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
// MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
// GNU General Public License for more details.
//
// You should have received a copy of the GNU General Public License
// along with this program. If not, see <https://www.gnu.org/licenses/>.

```



```
//
// Version history
//
// https://youtu.be/IJMbgRzY76E
// See also https://www.emis.de/journals/TJNSA/includes/files/articles/ ↵
// Vol9_Iss5_2305--2315_Biomorphs_via_modified_iterations.pdf
//

#include <iostream>
#include "png++/png.hpp"
#include <complex>

int
main ( int argc, char *argv[] )
{

    int szelesseg = 1920;
    int magassag = 1080;
    int iteraciosHatar = 255;
    double xmin = -1.9;
    double xmax = 0.7;
    double ymin = -1.3;
    double ymax = 1.3;
    double reC = .285, imC = 0;
    double R = 10.0;

    if ( argc == 12 )
    {
        szelesseg = atoi ( argv[2] );
        magassag = atoi ( argv[3] );
        iteraciosHatar = atoi ( argv[4] );
        xmin = atof ( argv[5] );
        xmax = atof ( argv[6] );
        ymin = atof ( argv[7] );
        ymax = atof ( argv[8] );
        reC = atof ( argv[9] );
        imC = atof ( argv[10] );
        R = atof ( argv[11] );
    }
    else
    {
        std::cout << "Hasznalat: ./3.1.2 fajlnev szelesseg magassag n a b c ↵
            d reC imC R" << std::endl;
        return -1;
    }

    png::image < png::rgb_pixel > kep ( szelesseg, magassag );

    double dx = ( xmax - xmin ) / szelesseg;
```

```
double dy = ( ymax - ymin ) / magassag;

std::complex<double> cc ( reC, imC );

std::cout << "Szamitas\n";

// j megy a sorokon
for ( int y = 0; y < magassag; ++y )
{
    // k megy az oszlopokon

    for ( int x = 0; x < szelesseg; ++x )
    {

        double reZ = xmin + x * dx;
        double imZ = ymax - y * dy;
        std::complex<double> z_n ( reZ, imZ );

        int iteracio = 0;
        for (int i=0; i < iteraciosHatar; ++i)
        {

            z_n = std::pow(z_n, 3) + cc;
            //z_n = std::pow(z_n, 2) + std::sin(z_n) + cc;
            if(std::real ( z_n ) > R || std::imag ( z_n ) > R)
            {
                iteracio = i;
                break;
            }
        }

        kep.set_pixel ( x, y,
                        png::rgb_pixel ( (iteracio*20)%255, (iteracio *
                        *40)%255, (iteracio*60)%255 ));
    }

    int szazalek = ( double ) y / ( double ) magassag * 100.0;
    std::cout << "\r" << szazalek << "%" << std::flush;
}

kep.write ( argv[1] );
std::cout << "\r" << argv[1] << " mentve." << std::endl;
}
```

5.4. A Mandelbrot halmaz CUDA megvalósítása

Megoldás videó: <https://youtu.be/gvaqijHIRUs>

Megoldás forrása: [bhax/attention_raising/CUDA/mandelpngc_60x60_100.cu](https://github.com/bhax/attention_raising_CUDA/blob/master/mandelpngc_60x60_100.cu) nevű állománya.

5.5. Mandelbrot nagyító és utazó C++ nyelven

Építs GUI-t a Mandelbrot algoritmusra, lehessen egérrel nagyítani egy területet, illetve egy pontot egérrel kiválasztva vizualizálja onnan a komplex iteráció bejárta z_n komplex számokat!

Megoldás videó: Illetve https://bhaxor.blog.hu/2018/09/02/ismerkedes_a_mandelbrot_halmazal.

Megoldás forrása: az ötödik előadás 26-33 fólia, illetve <https://sourceforge.net/p/udprog/code/ci/master/-tree/source/binom/Batfai-Barki/frak/>.

5.6. Mandelbrot nagyító és utazó Java nyelven

Megoldás videó: <https://youtu.be/Ui3B6IJnssY>, 4:27-től. Illetve https://bhaxor.blog.hu/2018/09/02/ismerkedes_a_mandelbrot_halmazal.

Megoldás forrása: <https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tanitok-javat/apbs02.html#id570518>

5.7. Vörös Pipacs Pokol/fel a láváig és vissza

Megoldás videó: <https://youtu.be/I6n8acZoyoo>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

6. fejezet

Helló, Welch!

6.1. Első osztályom

Valósítsd meg C++-ban és Java-ban az módosított polártranszformációs algoritmust! A matek háttér teljesen irreleváns, csak annyiban érdekes, hogy az algoritmus egy számítása során két normálist számol ki, az egyiket elspájzolod és egy további logikai taggal az osztályban jelzed, hogy van vagy nincs eltérve kiszámolt szám.

Megoldás forrása: a második előadás [17-22 fólia](#).

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... térj ki arra is, hogy a JDK forrásaiban a Sun programozói pont úgy csinálták meg ahogyan te is, azaz az OO nemhogy nem nehéz, hanem éppen természetes neked!

6.2. LZW

Valósítsd meg C-ben az LZW algoritmus fa-építését!

Megoldás forrása: https://progpater.blog.hu/2011/03/05/labormeres_otthon_avagy_hogyan_dolgozok_fel_egy_p

6.3. Fabejárás

Járd be az előző (inorder bejárású) fát pre- és posztorder is!

Megoldás forrása:

6.4. Tag a gyökér

Az LZW algoritmust ültesd át egy C++ osztályba, legyen egy Tree és egy beágyazott Node osztálya. A gyökér csomópont legyen kompozícióban a fával!

Megoldás videó: https://youtu.be/_mu54BDkqiQ

Megoldás forrása: ugyanott.

6.5. Mutató a gyökér

Írd át az előző forrást, hogy a gyökér csomópont ne kompozícióban, csak aggregációban legyen a fával!

Megoldás videó: https://youtu.be/_mu54BDkqiQ

Megoldás forrása: ugyanott.

6.6. Mozgató szemantika

Írj az előző programhoz másoló/mozgató konstruktort és értékadást, a mozgató konstruktor legyen a mozgató értékadásra alapozva, a másoló értékadás pedig a másoló konstruktorra!

Megoldás videó: <https://youtu.be/QBD3zh5OJ0Y>

Megoldás forrása: ugyanott.

6.7. Vörös Pipacs Pokol/5x5x5 ObservationFromGrid

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

7. fejezet

Helló, Conway!

7.1. Hangyaszimulációk

Írj Qt C++-ban egy hangyaszimulációs programot, a forrásaidról utólag reverse engineering jelleggel készíts UML osztálydiagramot is!

Megoldás videó: <https://bhaxor.blog.hu/2018/10/10/myrmecologist>

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/-/tree/master/attention_raising%2FMyrmecologist

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

7.2. Java életjáték

Írd meg Java-ban a John Horton Conway-féle életjátékot, valósítsa meg a sikló-kilövőt!

Megoldás forrása: <https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tanitok-javat/apb.html#conway>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

7.3. Qt C++ életjáték

Most Qt C++-ban!

Megoldás forrása: https://bhaxor.blog.hu/2018/09/09/ismerkedes_az_eletjatekkal

Megoldás videó: a hivatkozott blogba ágyazva.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

7.4. BrainB Benchmark

Megoldás videó: initial hack: <https://www.twitch.tv/videos/139186614>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/esport-talent-search>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

7.5. Vörös Pipacs Pokol/19 RF

Megoldás videó: <https://youtu.be/VP0kfvRYD1Y>

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

8. fejezet

Helló, Schwarzenegger!

8.1. Szoftmax Py MNIST

Python (lehet az SMNIST [SMNIST] is a példa).

Megoldás videó: <https://youtu.be/j7f9SkJR3oc>

Megoldás forrása: <https://github.com/tensorflow/tensorflow/releases/tag/v0.9.0> (/tensorflow-0.9.0/tensorflow/exa
https://progater.blog.hu/2016/11/13/hello_samu_a_tensorflow-bol

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

8.2. Mély MNIST

Python (MNIST vagy SMNIST, bármelyik, amely nem a softmaxos, például lehet egy CNN-es).

Megoldás videó: https://bhaxor.blog.hu/2019/03/10/the_semantic_mnist

Megoldás forrása: SMNIST, <https://gitlab.com/nbatfai/smnist>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

8.3. Minecraft-MALMÖ

Most, hogy már van némi ágensprogramozási gyakorlatod, adj egy rövid általános áttekintést a MALMÖ projektről!

Megoldás videó: initial hack: <https://youtu.be/bAPSu3Rndi8>. Red Flower Hell: <https://github.com/nbatfai/-RedFlowerHell>.

Megoldás forrása: a Red Flower Hell repójában.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

8.4. Vörös Pipacs Pokol/javíts a 19 RF-en

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

9. fejezet

Helló, Chaitin!

9.1. Iteratív és rekurzív faktoriális Lisp-ben

Megoldás videó: <https://youtu.be/z6NJE2a1zIA>

Megoldás forrása: ugyanott.

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

9.2. Gimp Scheme Script-fu: króm effekt

Írj olyan script-fu kiterjesztést a GIMP programhoz, amely megvalósítja a króm effektet egy bemenő szövegre!

Megoldás videó: https://youtu.be/OKdAkI_c7Sc

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/GIMP_Lisp/Chrome

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

9.3. Gimp Scheme Script-fu: név mandala

Írj olyan script-fu kiterjesztést a GIMP programhoz, amely név-mandalát készít a bemenő szövegből!

Megoldás videó: https://bhaxor.blog.hu/2019/01/10/a_gimp_lisp_hackelese_a_scheme_programozasi_nyelv

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/GIMP_Lisp/Mandala

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

9.4. Vörös Pipacs Pokol/javíts tovább a javított 19 RF-edén

Megoldás forrása: <https://github.com/nbatfai/RedFlowerHell>

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... ezt kell az olvasónak kidolgoznia, mint labor- vagy otthoni mérési feladatot! Ha mi már megtettük, akkor használd azt, dolgozd fel, javítsd, adj hozzá értéket!

10. fejezet

Helló, Gutenberg!

10.1. Programozási alapfogalmak

Rövid olvasónapló a [PICI] könyvről.

10.2. C programozás bevezetés

Rövid olvasónapló a [KERNIGHANRITCHIE] könyvről.

Megoldás videó: <https://youtu.be/zmfT9miB-jY>

10.3. C++ programozás

Rövid olvasónapló a [BMECPP] könyvről.

10.4. Python nyelvi bevezetés

Rövid olvasónapló a [BMEPY] könyvről.

III. rész

Második felvonás

Bátf41 Haxor Stream

A feladatokkal kapcsolatos élő adásokat sugároz a <https://www.twitch.tv/nbatfai> csatorna, melynek permanens archívuma a <https://www.youtube.com/c/nbatfai> csatornán található.

11. fejezet

Helló, Arroway!

11.1. 00 szemlélet

A módosított polártranszformációs normális generátor beprogramozása Java nyelven. Mutassunk rá, hogy a mi természetes saját megoldásunk (az algoritmus egyszerre két normálist állít elő, kell egy példánytag, amely a nem visszaadottat tárolja és egy logikai tag, hogy van-e tárolt vagy futtatni kell az algot.) és az OpenJDK, Oracle JDK-ban a Sun által adott OO szervezés ua.!

Lásd még fóliák!

Ismétlés: https://arato.inf.unideb.hu/batfai.norbert/UDPROG/deprecated/Prog1_5.pdf (16-22 fólia)

Ugyanezt írjuk meg C++ nyelven is! (lásd még UDPROG repó: [source/labor/polargen](#))

Megoldás forrása: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/blob/master/polargen.java>

Első Prog2-es Hello, Arroway fejezethez tartozó feladatunk: a módosított polártranszformációs normális generátor Java nyelvre történő megírása. Működése rendkívül egyszerű: legenerál két pseudorandom számot melyből az egyiket kiírjuk a standard outputra, míg a másikat a **"double tarolt"** változóknban tároljuk el.

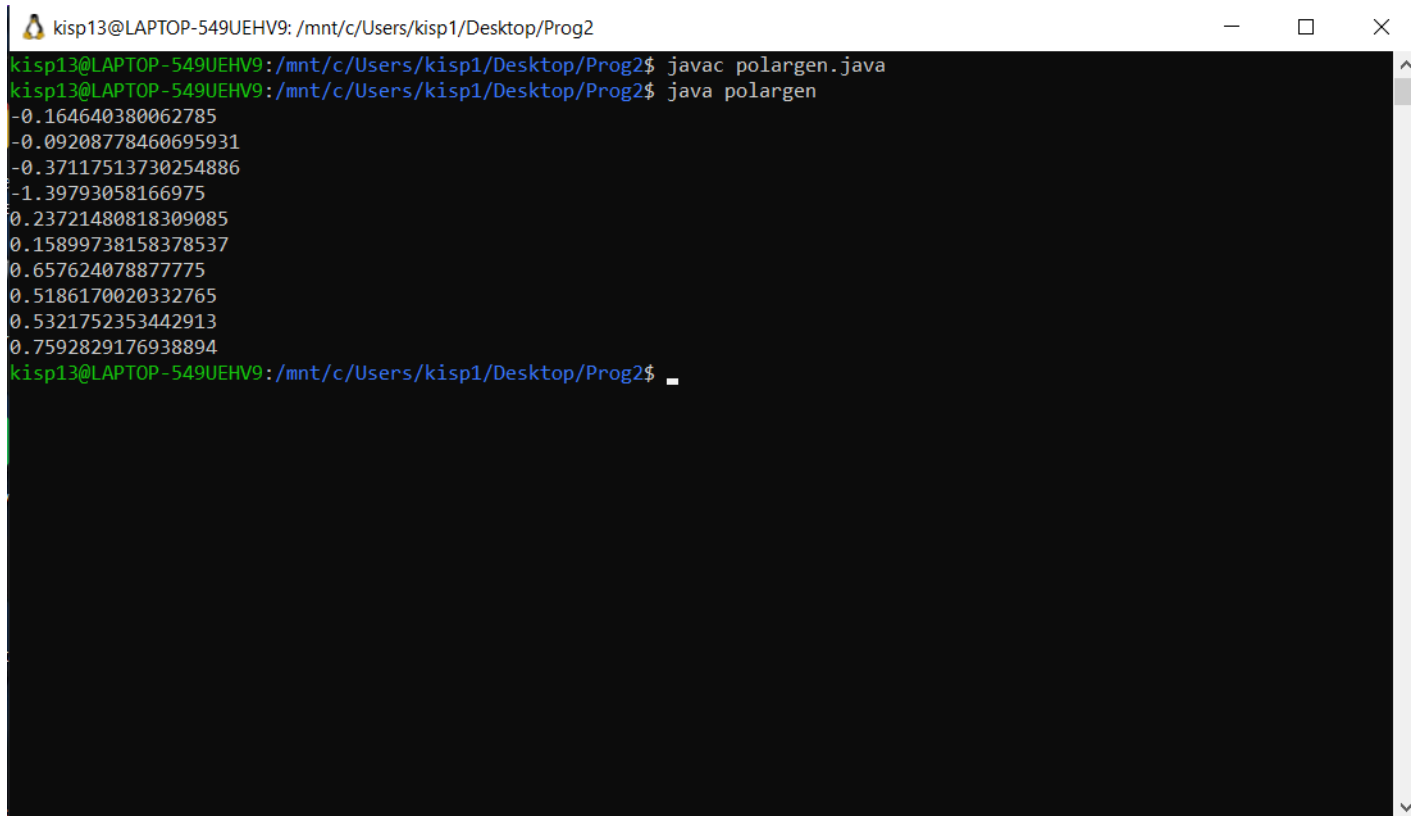
Ezek a pseudorandom számok kísértetiesen hasonlítanak a random (véletlen) számokra, különbségük csupán abban rejlik, ezen számok a véletlen számoktól eltérően egy matematikai képlet segítségével kerülnek generálásra egy szorzat részletéből, így ez visszafejthető.

A Java polártranszformációs generátor két ilyen random számot hoz létre, melyből az egyik tárolásra kerül. A program működési elvét szemlélve, láthatjuk, hogy a **kovetkezo** függvény 10 alkalommal hívódik meg a programunk futása során. A függvény elvégzi magát a generálást, akkor ha nincsen tárolt szám, majd kiírja az eredményt. Amennyiben van korábban eltárolt számunk, abban az esetben nem történik meg a generálás, csak kiírjuk a már eltárolt számot. Ezen megoldási mód azért praktikus, mivel így ugyan a program futtatása során 10 alkalommal kerül kiíratásra szám, azonban generálás viszont mindösszesen 5 alkalommal megy végbe (ezáltal is gyorsítva a folyamatot.). Ilyenkor a processzornak nem kell végigmennie minden egyes alkalommal a generálás lépésein.

```
public class polargen {
boolean nincsTarolt = true;
```

```
double tarolt;  
  
public polargen() {  
    nincsTarolt = true;  
}  
  
public double kovetkezo(){  
    if(nincsTarolt){  
        double u1, u2, v1, v2, w;  
        do{  
            u1 = Math.random();  
            u2 = Math.random();  
            v1 = 2 * u1 - 1;  
            v2 = 2 * u2 - 1;  
            w = v1 * v1 + v2 * v2;  
        } while(w > 1);  
        double r = Math.sqrt((-2 * Math.log(w)) / w);  
        tarolt = r * v2;  
        nincsTarolt = !nincsTarolt;  
        return r * v1;  
    }  
    else {  
        nincsTarolt = !nincsTarolt;  
        return tarolt;  
    }  
}  
  
public static void main(String[] args){  
    polargen g = new polargen();  
    for (int i = 0; i < 10; ++i){  
        System.out.println(g.kovetkezo());  
    }  
}
```

A programunk futtatásakor az alábbi kimenetet kapjuk eredményül:


```
kisp13@LAPTOP-549UEHV9: /mnt/c/Users/kisp1/Desktop/Prog2
kisp13@LAPTOP-549UEHV9: /mnt/c/Users/kisp1/Desktop/Prog2$ javac polargen.java
kisp13@LAPTOP-549UEHV9: /mnt/c/Users/kisp1/Desktop/Prog2$ java polargen
-0.164640380062785
-0.09208778460695931
-0.37117513730254886
-1.39793058166975
0.23721480818309085
0.15899738158378537
0.657624078877775
0.5186170020332765
0.5321752353442913
0.7592829176938894
kisp13@LAPTOP-549UEHV9: /mnt/c/Users/kisp1/Desktop/Prog2$
```

A következőkben meg fogjuk vizsgálni, hogy mi is a különbség a JDK -ban lévő generátor, valamint a mi generátorunk között. A JDK-s generátor javarészt úgy működik, mint a mi, módosított polártranszformációs generátorunk, viszont a különbség abban rejlik, hogy a JDK esetében gondoltak a párhuzamosítás megvalósítására is. Ezt mi sem támasztja alá jobban, mintsem az, hogy az osztályban (classban) lévő metódus létrehozásánál a **synchronized** kulcsszóval találkozhatunk. Feladata: a párhuzamos futások felügyelete, melyet úgy valósít meg, hogy amíg az egyik szálon fut maga a generálás, addig a többi szál számára nem teszi lehetővé a generáláshoz való hozzáférést.

Létezik azonban egy másik megoldás, mely szintén része a JDK -nak. Ez a megoldás a **StrictMath** osztályt használja. Erre azért van szükségünk, hogy amennyiben bármilyen környezetben van implementálva a kódunk, az eredmény mindig azonos legyen, hiszen ha csak a Math osztályt használnánk, abban az esetben az eredmény a környezettől függően változhatna.

11.2. Homokozó

Írjuk át az első védelési programot (LZW binfa) C++ nyelvről Java nyelvre, ugyanúgy működjön! Mutassunk rá, hogy gyakorlatilag a pointereket és referenciákat kell kiirtani és minden máris működik.

A tananyag elkészítését az EFOP-3.4.3-16-2016-00021 számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

(erre utal a feladat neve, hogy Java-ban minden referencia, nincs választás, hogy mondjuk egy attribútum pointer, referencia vagy tagként tartalmazott legyen).

Miután már áttettük Java nyelvre, tegyük be egy Java Servletbe és a böngészőből GET-es kéréssel (például a böngésző címsorából) kapja meg azt a mintát, amelynek kiszámolja az LZW binfáját!

Megoldás forrása: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/blob/master/binfa.java>

Maga a LZW binfa program bizonyára mindannyiunknak ismerős lehet a magasszintű programozási nyelvek 1 kurzusról, ahol megírtuk a Binfa C++ os verzióját, template osztály segítségével. A mostani feladatunk szerint az LZW binfa C++ -os forráskódját kell átírnunk Java nyelvre. Mielőtt elkezdenénk megvalósítani a Java nyelvű Binfánkat, fontos tisztázni pár dolgot: A C++ os forráskódunkból ki kell szednünk a pointereket valamint a referenciákat, mivel a Java nyelv esetében minden referenciaként van kezelve, itt nincsenek pointerek, valamint a program header részében a #include helyett az import kulcsszót kell használnunk.

Nézzük is meg magát a megvalósítást:

```
import java.io.PrintWriter;
import java.io.BufferedReader;
import java.io.FileReader;
import java.io.IOException;
import java.io.FileNotFoundException;
class JavaBinfa
{
    public JavaBinfa ()
    {
        root = new Node('/');
        currentNode = root;
    }

    public void insert (char b)
    {
        if (b == '0')
        {
            if (currentNode.getLeftChild () == null)
            {
                Node n = new Node ('0');

                currentNode.newLeftChild (n);

                currentNode = root;
            }
            else
            {
                currentNode = currentNode.getLeftChild ();
            }
        }
        else
    }
```

```
{
    if (currentNode.getRightChild () == null)
    {
        Node n = new Node ('1');
        currentNode.newRightChild (n);
        currentNode = root;
    }
    else
    {
        currentNode = currentNode.getRightChild ();
    }
}

}

public int getDepth ()
{
    depth = maxDepth = 0;
    recDepth (root);
    return maxDepth - 1;
}

public double getMean ()
{
    depth = sumOfMean = numberOfNodes = 0;
    recMean (root);
    mean = ((double) sumOfMean) / numberOfNodes;
    return mean;
}

public double getVariance ()
{
    mean = getMean ();
    sumOfVar = 0.0;
    depth = numberOfNodes = 0;

    recVar (root);

    if (numberOfNodes - 1 > 0)
        variance = Math.sqrt (sumOfVar / (numberOfNodes - 1));
    else
        variance = Math.sqrt (sumOfVar);

    return variance;
}

public void recDepth (Node n)
{
    if (n != null)
    {
        ++depth;
        if (depth > maxDepth)
```

```
        maxDepth = depth;
        recDepth (n.getRightChild ());

        recDepth (n.getLeftChild ());
        --depth;
    }
}

public void recMean (Node n)
{
    if (n != null)
    {
        ++depth;
        recMean (n.getRightChild ());
        recMean (n.getLeftChild ());
        --depth;
        if (n.getRightChild () == null && n.getLeftChild () == null)
        {
            ++numberOfNodes;
            sumOfMean += depth;
        }
    }
}

public void recVar (Node n)
{
    if (n != null)
    {
        ++depth;
        recVar (n.getRightChild ());
        recVar (n.getLeftChild ());
        --depth;
        if (n.getRightChild () == null && n.getLeftChild () == null)
        {
            ++numberOfNodes;
            sumOfVar += ((depth - mean) * (depth - mean));
        }
    }
}

public void printTree (PrintWriter os)
{
    depth = 0;
    printTree (root, os);
}

class Node
{
```

```
Node (char b)
{
    if(b == '0' || b == '1')
        value = b;
    else
        value = '/';
};

Node getLeftChild ()
{
    return leftChild;
}

Node getRightChild ()
{
    return rightChild;
}

void newLeftChild (Node gy)
{
    leftChild = gy;
}

void newRightChild (Node gy)
{
    rightChild = gy;
}

char getValue ()
{
    return value;
}

private char value;

private Node leftChild;
private Node rightChild;
};

Node currentNode;

private int depth, sumOfMean, numberOfNodes;
private double sumOfVar;

public void printTree (Node n, PrintWriter os)
```

```
{

    if (n != null)
    {
        ++depth;
        printTree (n.getLeftChild (), os);

        for (int i = 0; i < depth; ++i)
            os.print("---");
        os.print(n.getValue () + "(" + depth + ")\n");
        printTree (n.getRightChild (), os);
        --depth;
    }
}

protected Node root;
protected int maxDepth;
protected double mean, variance;

public static void usage ()
{
    System.out.println("Usage: lzwtree in_file -o out_file");
}

public static void main (String[] args) throws FileNotFoundException, ↵
    IOException
{
    if (args.length < 3)
    {
        usage ();
        return;
    }

    String inFile = args[0];

    if(!args[1].equals("-o"))
    {
        System.out.println(args[1]);
        usage ();
        return;
    }

    java.io.FileInputStream input = new java.io.FileInputStream(new ↵
        java.io.File(inFile));
```

```
if (input == null)
{
    System.out.println("Nem létezik");
    usage ();
    return;
}
PrintWriter output = new PrintWriter(args[2]);

byte[] b = new byte[1];
JavaBinfo binfo = new JavaBinfo();
while (input.read(b) != -1)
{
    if (b[0] == 0x0a)
    {
        break;
    }
}

boolean inComment = false;
while (input.read(b) != -1)
{
    if (b[0] == 0x3e)
    {
        inComment = true;
        continue;
    }
    if (b[0] == 0x0a)
    {
        inComment = false;
        continue;
    }
    if (inComment)
    {
        continue;
    }
    if (b[0] == 0x4e)
    {
        continue;
    }
    for (int i = 0; i < 8; ++i)
    {
        if ((b[i] & 0x80) != 0)
        {
            binfo.insert('1');
        }
        else
        {
            binfo.insert('0');
        }
    }
}
```

```

        b[0] <= 1;
    }
}

bincurrentNode.printTree(output);

output.print("depth " + bincurrentNode.getDepth () + "\n");
output.print("mean " + bincurrentNode.getMean () + "\n");
output.print("var " + bincurrentNode.getVariance () + "\n");

output.close ();
input.close ();

}

};

```

A kódunkat alaposabban megfigyelve láthatjuk a Java nyelv egyik erősségét, mivel ő automatikus szemétyűjtőt tartalmaz (ún. Garbage Collector.) Ez arról gondoskodik, hogy a már nem használt objektum helyét felszabadítja a memóriában. Maga a Garbage Collector nem található meg a C++ nyelvben, ott a tárhely felszabaitásának céljából a destruktorokat kell használnunk.

11.3. „Gagyi”

Az ismert formális „while” tesztkérdéstípusra adj a szokásosnál (miszerint x, t az egyik esetben az objektum által hordozott érték, a másikon meg az objektum referenciája) „mélyebb” választ, írd Java példaprogramot mely egyszer végtelen ciklus, más x, t értékekkel meg nem! A példát építsd a JDK Integer.java forrására, hogy a 128-nál inkluzív objektum példányokat poolozza!

Megoldás forrása: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/blob/master/gagyi.java>

A következő feladatban egy roppant egyszerű példán keresztül bemutatjuk, hogy a Java nyelvben, az Integer osztályban a gyorsítótárban előre legenerált számok szerepelnek (-128 és 127 között). Ez abból is látszik, hogy mind a két Integer típusú változó értéke 6 ámba a program még sem lép be a végtelen ciklusba.

```

        private static class IntegerCache {
static final int low = -128;
static final int high;
static final Integer cache[];
static {
    // high value may be configured by property
int h = 127;
String integerCacheHighPropValue =
sun.misc.VM.getSavedProperty("java.lang.Integer. ←←
IntegerCache.high");

```



```
if (integerCacheHighPropValue != null) {
    try {
        int i = parseInt(integerCacheHighPropValue);
        i = Math.max(i, 127);
        // Maximum array size is Integer.MAX_VALUE
        h = Math.min(i, Integer.MAX_VALUE - (-low) -1);
    } catch( NumberFormatException nfe) {
        // If the property cannot be parsed into an int, --
        ignore it.
    }
}
high = h;
cache = new Integer[(high - low) + 1];
int j = low;
for(int k = 0; k < cache.length; k++)
    cache[k] = new Integer(j++);
// range [-128, 127] must be interned (JLS7 5.1.7)
assert IntegerCache.high >= 127;
}
private IntegerCache() {}
}
```

Ez azért van mert a ciklus feltétel vizsgálatakor, az Integer osztály esetében a memóriacím vizsgálata történik, ebből kifolyólag pedig, mivel a 6-os előre le van generálva, így a két példány ugyanarra a memóriacímre címez, így az utolsó feltétel nem teljesül, tehát nem fogunk belépni a ciklusba.

```
        public class gagy {
public static void main(String[] args) {
    Integer x = 6;
    Integer t = 6;
    System.out.println(x);
    System.out.println(t);
    while (x <= t && x >= t && t != x) ;
}
}
```

Mi történik abban az esetben, ha olyan számokat választunk amelyek már nincsenek előre legenerálva. Ha például a megadott két értéket átírjuk 600-ra, abban az esetben az összes feltétel teljesülni fog, így be fogunk lépni a végtelen ciklusba. Ez azért következik be, mivel két új példányt hoz létre a program amiknek a memóriacíme már nem egyezik meg és így az utolsó feltétel is teljesülni fog.

```
        public class gagy {
public static void main(String[] args) {
    Integer x = 600;
    Integer t = 600;
    System.out.println(x);
    System.out.println(t);
}
```

```
while (x <= t && x >= t && t != x) ;  
{  
}
```

11.4. Yoda

Írjunk olyan Java programot, ami `java.lang.NullPointerException`-el leáll, ha nem követjük a Yoda conditions-t!
https://en.wikipedia.org/wiki/Yoda_conditions

Megoldás forrása: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/blob/master/yoda.java>

A feladat lényege hogy megmutassuk mi is az a Yoda conditions. Ezt könnyű szemléltetni egy egyszerű példán keresztül. Fel kell vennünk egy null értékű változót és egy feltétel vizsgálatot. A lényeg az lesz, hogy ha egy null pointerre hívunk meg egy feltétel vizsgálatot, akkor az `java.lang.NullPointerException`-el leáll, tehát hibát kapunk eredményül. Abban az esetben viszont, ha a Yoda conditions-t követjük és felcseréljük a sorrendet akkor a programunk hiba nélkül fog lefutni. Az mindegy hogy egy konstansra vagy literálra hívjuk meg a vizsgálatot a lényeg az hogy ne null pointer legyen. Az eredmény amit vissza fog adni, az `false` lesz, viszont nem történik hiba, mivel nem a null pointerre hívtuk meg a feltétel vizsgálatot, hanem csak paraméterként adtuk át a metódusnak.

```
public class Yoda  
{  
    public static void main (String[]args)  
    {  
        String myString = null;  
        if (myString.equals("proba"))  
        {  
            System.out.println("egyenlő a probaval");  
        }  
        /*if ("proba".equals(myString))  
        {  
            System.out.println("egyenlő a null értékkel");  
        }*/  
    }  
}
```

Amennyiben paraméterként van átadva a metódusnak, abban az esetben a vizsgálat eredménye **false** lesz.

11.5. Kódolás from scratch

Induljunk ki ebből a tudományos közleményből: <http://crd-legacy.lbl.gov/~dhbailey/dhbpapebbpalg.pdf> és csak ezt tanulmányozva írjuk meg Java nyelven a BBP algoritmus megvalósítását! Ha megakadsz, de csak végső esetben: <https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tar>

[apbs02.html#pi_jegyei](#) (mert ha csak lemásolod, akkor pont az a fejlesztői élmény marad ki, melyet szeretném, ha átélnél).

A BBP algoritmus arra szolgál, hogy a Pi értékét meghatározzuk, hexadecimális formában a $d+1$. helytől. Mindezt úgy tesszük, hogy nincs tudomásunk a korábbi jegyekről.

A program PiBBP nevű függvénye arra szolgál, hogy segítségével kiszámítsuk a $\{16^d \cdot \pi\} = \{4 \cdot \{16^d \cdot S_1\} - 2 \cdot \{16^d \cdot S_4\} - \{16^d \cdot S_5\} - \{16^d \cdot S_6\}\}$ képletet, ahol is a $\{ \}$ a törtrészt jelöli, továbbá ezen függvényben történik meg a hexadecimális számrendszerbe történő átváltása és az eredmény behelyezése a bufferbe is. Az átváltás és a bufferbe helyezés mind a while ciklusban történnek meg.

```

        public PiBBP(int d) {
double d16Pi = 0.0d;
double d16S1t = d16Sj(d, 1);
double d16S4t = d16Sj(d, 4);
double d16S5t = d16Sj(d, 5);
double d16S6t = d16Sj(d, 6);
d16Pi = 4.0d*d16S1t - 2.0d*d16S4t - d16S5t - d16S6t;
d16Pi = d16Pi - StrictMath.floor(d16Pi);
StringBuffer sb = new StringBuffer();
Character hexaJegyek[] = {'A', 'B', 'C', 'D', 'E', 'F'};
while(d16Pi != 0.0d) {
int jegy = (int)StrictMath.floor(16.0d*d16Pi);
if(jegy<10)
sb.append(jegy);
else
sb.append(hexaJegyek[jegy-10]);
d16Pi = (16.0d*d16Pi) - StrictMath.floor(16.0d*d16Pi);
}
d16PiHexaJegyek = sb.toString();
}

```

A következő metódus a d16Sj metódus lesz. Ez egy segéd metódus, mely arra szolgál, hogy a fenti képletben lévő S1, S4, S5 és S6 értéket kiszámítsa.

```

        public double d16Sj(int d, int j) {
double d16Sj = 0.0d;
for(int k=0; k<=d; ++k)
d16Sj += (double)n16modk(d-k, 8*k + j) / (double)(8*k + j);
return d16Sj - StrictMath.floor(d16Sj);
}

```

Az utolsó metódus a main-en kívül amiről szót kell ejtenünk, az a n16modk metódus. Ez a metódus bináris hatványozást végez, azért hogy a S értékeket ki lehessen számítani.

```

        public long n16modk(int n, int k) {

```

```
int t = 1;
while(t <= n)
t *= 2;
long r = 1;
while(true) {
if(n >= t) {
r = (16*r) % k;
n = n - t;
}
t = t/2;
if(t < 1)
break;
r = (r*r) % k;
}
return r;
}
```

Végül a main függvényben egy PiBBP objektum létrehozása és a d értékének meghatározása történik, ami jelen helyzetben 1000000. Így tehát a Pi értékei az 1000001. helytől kezdődően lesznek kiszámítva.

```
public static void main(String args[]) {
System.out.println(new PiBBP(1000000));
}
```

11.6. EPAM: Java Object metódusok

Mutasd be a Java Object metódusait és mutass rá mely metódusokat érdemes egy saját osztályunkban felüldefiniálni és miért. (Lásd még Object class forráskódja)

Az Object osztály esetében érdemes megemlítenünk, hogy minden osztály, ebből az osztályból származik, ez áll a képzeletbeli piramisunk tetején. Az object osztály úgynevezett ősosztály, mely minden Java osztály ősének metódusa. Ez lényegében azt jelenti, hogy a metódussal minden Java osztály rendelkezik.

Az Object osztály definiálja az alapvető működést, mely minden objektumnál rendelkezésre áll. Legfontosabb metódusai a következők: clone, equals, hashCode, finalize, toString, getClass metódusok.

A **clone** egy metódus a Java programozási nyelvben, melyet az objektumok másolására használunk. A Java-ban az objektumokat referenciaváltozókon keresztül manipulálják, és nincs operátor az objektum lemásolásához - a hozzárendelési operátor másolja a referenciát, nem az objektumot. A klón () módszer biztosítja ezt a hiányzó funkciót. Azoknak az osztályoknak, amelyek másolási funkciót akarnak, végre kell hajtaniuk valamilyen módszert. Bizonyos mértékben ezt a funkciót a(z) **Object.clone()** biztosítja. A **equals** metódus feladata, hogy összehasonlítsa két megadott karakterláncot a karakterláncok tartalma alapján. Amennyiben bármely két karakter nem egyezik meg, akkor "hamis" értéket fogunk eredményül kapni. Amennyiben az összes karakter megegyezik, abban az esetben "igaz" értéket kapunk vissza. A Stringequals() metódus felülírja az Objektum osztály equals metódusát. A **hashCode** metódus feladata

11.7. EPAM: Eljárásorientál vs Objektumorientált

Fealadateleírás

11.8. EPAM: Objektum példányosítás programozási mintákkal

Fealadateleírás

12. fejezet

Helló, Liskov!

12.1. Liskov helyettesítés sértése

Írjunk olyan OO, leforduló Java és C++ kódcsipetet, amely megsérti a Liskov elvet! Mutassunk rá a megoldásra: jobb OO tervezés. https://arato.inf.unideb.hu/batfai.norbert/UDPROG/deprecated/Prog2_1.pdf"(93-99 fólia) (számos példa szerepel az elv megsértésére az UDPROG repóban, lásd pl. [source/binom/Batfai-Barki/madarak/](#))

A Liskov elv lényege az objektumorientált programok helyes tervezése. A könnyű érthetőség kedvéért egy példán keresztül nézzük meg ezt. Vegyük például azt hogy van egy madár osztályunk. Ebben létrehozunk egy tulajdonságot ami kimondja hogy a madarak tudnak repülni. Ez után ha származtatunk két osztályt a madár osztályból, legyen egy sas és egy pingvin osztály, akkor az megsérti a liskov elvet. A elv szerint ugyanis rossz a tervezés. Ez abból derül ki hogy mivel származtatott osztályról van szó a pingvin osztály megkapja a reülés tulajdonságot. Ez viszont hiba, mivel a pingvin nem tud repülni. Ha nem akarjuk megsérteni az elvet akkor a megoldás az hogy újra kell tervezni a programot. Ezt például úgy lehet megtenni ha a repülés tulajdonságát elkülönítjük egy repülő madarak osztályba és ez után a sas a repülő madarak osztályába fog tartozni a pingvin pedig csak a madarak osztályába. Így a tervezés már jó lesz és nem lesz megsérve a Liskov elv.

```
class Madar {
public void repul() {}
};
class Program {
public void fgv ( Madar madar ) {
    madar.repul();
}
};
class Sas extends Madar
{};
class Pingvin extends Madar
{};
class Liskov{
public static void main(String[] args)
{
```

```
Program kod = new Program();
Madar mad = new Madar();
kod.fgv ( mad );
Sas sass = new Sas();
kod.fgv ( sass );
Pingvin pingvin = new Pingvin();
kod.fgv ( pingvin );
}
```

```
class Madar {
public:
virtual void repul() {};
};
class Program {
public:
void fgv ( Madar &madar ) {
madar.repul();
}
};
class Sas : public Madar
{};
class Pingvin : public Madar
{};
int main ( int argc, char **argv )
{
Program program;
Madar madar;
program.fgv ( madar );
Sas sas;
program.fgv ( sas );
Pingvin pingvin;
program.fgv ( pingvin );
}
```

12.2. Szülő-gyerek

Írjunk Szülő-gyerek Java és C++ osztálydefiníciót, amelyben demonstrálni tudjuk, hogy az ősön keresztül csak az ős üzenetei küldhetők! https://arato.inf.unideb.hu/batfai.norbert/UDPROG/deprecated/Prog2_1.pdf (98. fólia)

A feladat megoldása során szükség van két osztályra a kódban ahhoz hogy bemutathassuk a feladatot. Az egyik osztály az ős osztály lesz, ennek a neve **Szülő**. A másik osztály egy származtatott osztály amely a **Gyerek** nevet kapta.

Az ős osztály lényege hogy egy általánosabb egységet hozzunk létre, amely egy nagyobb egységbe zárja a kódban létrehozott példányokat. Így a benne szereplő tulajdonságok egy tágabb tartományt hoznak létre. Ilyen például az, ha egy programban le akarjuk modellezni az emlősöket. Az emlős lesz az ős osztály, amely egy tágabb tartomány, és minden benne szereplő tulajdonság igaz lesz az emlősökre.

A származtatott osztály egy szűkebb tartomány, amely már több megkötést tartalmaz, viszont rendelkezik az ős osztály tulajdonságaival is. Erre példa ha mondjuk származtatott osztályként létrehozunk egy ember vagy delfin osztályt. Mindkettő több megkötést tartalmaz mint az emlős, de akár az embert, akár a delfint nézzük mind a kettő rendelkezik az emlős osztály tulajdonságaival is.

A feladat megoldása során egy egyszerűbb példa kerül bemutatásra. Egyszer lesz nekünk, a korábban már említett Szülő és Gyerek osztály. Az ős osztály a szülő lesz, a származtatott osztály pedig a gyerek. A gyerek osztály tudja használni a szülő osztály metódusát is, viszont a szülő nem tudja a gyereket.

Most pedig nézzük meg a kódokat. Először is a Java nyelvű megvalósítást:

```
class Szulo
{
public void szulo_vagyok()
{
System.out.println("Én vagyok a szülő.");
}
};
class Gyerek extends Szulo
{
public void gyerek_vagyok()
{
System.out.println("Én vagyok a gyerek.");
}
public static void main(String[] args)
{
Szulo apa = new Szulo();
Gyerek joska = new Gyerek();
apa.szulo_vagyok();
joska.gyerek_vagyok();
joska.szulo_vagyok();
apa.gyerek_vagyok(); //ez így nem működik mivel az ős ←-
osztály nem fér hozzá a származtatott osztályhoz ezáltal ←-
a benne lévő metódusokhoz sem
}
};
```

Létrehozásra kerül a két osztály, majd a mainben mindegyik osztályból egy-egy példány. Láthatjuk hogy a kódban jelölve van a származtatás. A Gyerek osztály létrehozásánál ott van az **extends** kulcsszó. Ez arra szolgál hogy mögöttesen feltüntessünk egy másik osztályt, amely által az meg lesz jelölve ősnek. Mivel van

ős osztálya ő egy származtatottá válik. Végül személtetés céljából a példányokra meghívásra kerül, a szülő osztály, valamint a gyerek osztály metódusa is. A gyerek osztály tudja használni a szülő osztály függvényét, míg a szülő nem tudja használni a gyerek osztályét.

Azonban, ha mégis megpróbáljuk az ős osztálynak a példányára meghívni a származtatott osztály függvényét akkor az hibát fog eredményezni.

Most pedig következzen a C++-os megoldás. Látható hogy lényeges különbség nincs a Javához képest. Ami változik az mindösszesen annyi, hogy másként van megjelölve a származtatás. A futás során is ugyanarra az eredményre jutunk.

```
#include <iostream>
class Szulo
{
public:
void szulo_vagyok()
{
std::cout << "Én vagyok a szülő." << std::endl;
}
};
class Gyerek : public Szulo
{
public:
void gyerek_vagyok()
{
std::cout << "Én vagyok a gyerek." << std::endl;
}
};
int main ( int argc, char **argv )
{
Szulo szulo;
Gyerek gyerek;
szulo.szulo_vagyok();
gyerek.gyerek_vagyok();
gyerek.szulo_vagyok();
//szulo.gyerek_vagyok(); ez így nem működik mivel az "os ←-
osztály nem fér hozzá a származtatott osztályhoz ezáltal a ←-
benne lévő metódusokhoz sem
}
```

12.3. Anti OO

A BBP algoritmussal a Pi hexadecimális kifejtésének a 0. pozíciótól számított 106, 107, 108 darab jegyét határozzuk meg C, C++, Java és C# nyelveken és vessük össze a futási idöket! <https://www.tankonyvtar.hu/-hu/tartalom/tkt/javat-tanito-k-javat/apas03.html#id561066>

Function Name	NLOC	Complexity	Token #	Paramet #
LZWBInFa::LZWBInFa	3	1	9	
LZWBInFa::egyBitFeldolg	22	4	104	
LZWBInFa::klir	4	1	26	
LZWBInFa::klir	4	1	22	
LZWBInFa::Csomopont::Csomopont	5	1	21	
LZWBInFa::Csomopont::nullasGyerek	3	1	8	
LZWBInFa::Csomopont::egyGyerek	3	1	8	
LZWBInFa::Csomopont::ujNullasGyerek	3	1	11	
LZWBInFa::Csomopont::ujEgyesGyerek	3	1	11	
LZWBInFa::Csomopont::getBetu	3	1	8	
LZWBInFa::klir	15	3	107	
LZWBInFa::getMelyseg	5	1	21	
LZWBInFa::getAtlag	6	1	32	
LZWBInFa::getSzoras	12	2	68	
LZWBInFa::rmelyseg	11	3	51	
LZWBInFa::ratlag	12	4	66	
LZWBInFa::rszoras	12	4	78	
LZWBInFa::usage	3	1	14	
LZWBInFa::main	64	14	401	

12.7. EPAM: Interfész evolúció Java-ban

Fealadatleírás

12.8. EPAM: Liskov féle helyettesíthetőség elve, öröklődés

Fealadatleírás

12.9. EPAM: Interfész, Osztály, Absztrak Osztály

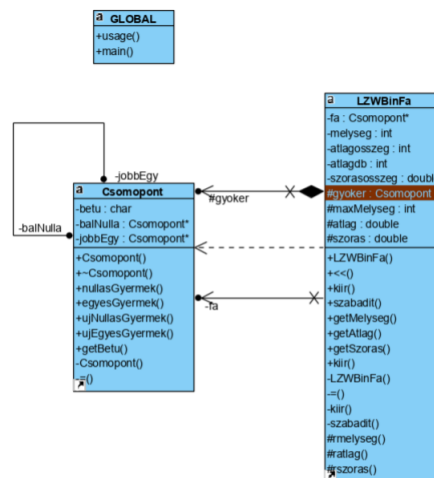
Fealadatleírás

13. fejezet

Helló, Mandelbrot!

13.1. Reverse engineering UML osztálydiagram

UML osztálydiagram rajzolása az első védési C++ programhoz. Az osztálydiagramot a forrásokból generáljuk (pl. Argo UML, Umbrello, Eclipse UML) Mutassunk rá a kompozíció és aggregáció kapcsolatára a forráskódban és a diagramon, lásd még: https://youtu.be/Td_nIERIEOs.

13.1. ábra. Binfu UML osztálydiagram

A feladat megoldása során a Visual Paradigm - ezt a programot ajánlom mindenkinek a feladat megoldásához - programot használtam a kódból való **UML** diagram elkészítésére. Az UML diagrammok lényege az, hogy egy ábrában szemléltesse egy adott program tervezetét. A Visual Paradigm kiválóan alkalmas arra, hogy segítségével megtervezzünk egy komplett programot, majd a diagramm alapján elkészítsük annak kódbéli verzióját. Létrehozás esetén kétféle verzió létezik: Az egyik az, hogy a terv alapján kézzel megírjuk a kódot, a másik esetben pedig az ábra alapján generáljuk a kódot. Ennyire előre azért ne fussunk, hiszen erről az ábra alapján történő kódgenerálásról a következő feladat során ejtek bővebben szót.

Jelen feladatban, egy már kész kódból generáltuk le magát a diagrammot. Ez hasznos lehet abban az esetben, ha például egy bemutató alkalmával el kell magyarázni egy adott program működését. A kód alapján generálni kell egy diagrammot, majd az így legenerált, könnyen átlátható ábrán keresztül könnyedén prezentálhatjuk a programunk felépítését.

Itt a védési programból (LZWBinfa kódból) készítettük el a diagrammot. A diagrammon láthatjuk, hogy milyen osztályokból épül fel maga a program és azok között milyen kapcsolat van, továbbá látható az is, hogy az osztályok milyen változókkal és metódusokkal rendelkeznek. Egy osztály két részre van osztva a diagrammon. A felső részben található a változók listája, az alsó részben pedig a metódusok listája. Minden változó és metódus előtt látható egy +, - vagy # jel. Ez jelöli azt, hogy milyen a hozzáférhetősége. A + jelenti a public-ot, a - a private-ot, a # pedig a protected jelzőt jelenti.

A kapcsoltokat, nyilak segítségével jelöljük az osztályok között. Elsőnek vegyük a sima nyilat. Ez az asszociációt jelöli a két osztály között. Látható hogy a nyílra rá van írva a -fa felirat. Ez azt jelenti, hogy azon keresztül áll fent a kapcsolat. A következő nyíl a szaggatott. Ez a dependency, vagyis függőség nyíl. Ez azt jelenti, hogy az LZWBinfa osztály függ a csomópont osztálytól, vagyis ha a Csomópont osztály megváltozik akkor vele együtt változik az LZWBinfa osztály is. Végezetül pedig lássuk az utolsó nyilat. Ez a kompozíciót jelenti. Lényegében két osztály kompozícióban van, ha a Csomópont osztály csak az LZWBinfa osztállyal együtt tud létezni, tehát, ha az LZWBinfa osztály törlésre kerül akkor a Csomópont osztály is elveszíti a létjogosultságát, mivel a csomópont nem létezhet a binfa nélkül.

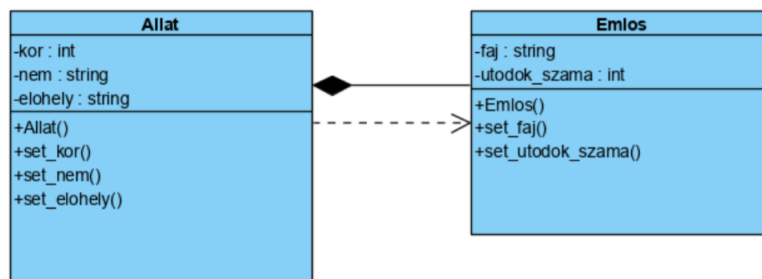
Létezik azonban egy másik kapcsolat fajta is, ami a jelen diagrammunkon nem szerepel, ez pedig az aggregáció. Az aggregáció nagyon hasonlít a kompozícióra, különbség csupán annyi, hogy ott a részosztálynak akkor is megvan a létjogosultsága ha az osztály eltűnik.

13.2. Forward engineering UML osztálydiagram

UML-ben tervezzünk osztályokat és generáljunk belőle forrást!

Ebben a feladatban egy UML diagrammból kell kódot készíteni. (ez a feladat pontosan az előző ellentétje.) Az UML diagrammot a Visual Paradigm programmal készítjük el majd ezt követően kódot generálunk belőle. Első lépésként, meg kell adnunk az osztályokat, majd belehelyezni a kívánt változókat és metódusokat. Miután ez megvan, be kell jelölnünk a közöttük lévő kapcsolatokat, majd elvégezzük magát a kód generálást.

A kapott eredmény:

13.2. ábra. UML forrás generálás

13.3. Egy esettan

A BME-s C++ tankönyv 14. fejezetét (427-444 elmélet, 445-469 az esettan) dolgozzuk fel!

Megoldás forrása: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/tree/master/Esettan>

A könyv esettana egy számítógépes bolt nyilvántartó rendszeréhez készít egy programot, melyben eltárolásra kerülnek a boltban megtalálható termékek a neve, típusa, beszerzési ára, beszerzési ideje, és számított értéként megadja az eladási árát valamint az eszköz korát. A könyv részletesen tárgyalja a program tervezésének a menetét, hogy miként kell felépíteni a programot objektumorientált formában és milyen részeket tartalmazzon maga a programkódunk. A tervezetet UML diagram formájában bemutatja számunkra, majd lépésről lépésre kitárgyalja a kód felépítését.

A tervezet alapján létre kell hoznunk egy ős osztály, amely az általános tulajdonságokat tárolja minden - a boltban fellelhető - termékről. Mivel a származtatott osztályok módosításokat eszközölnek, így virtuális metódusok használata szükséges számunkra. Tökéletes példa egy ilyen megvalósításra, ha mondjuk az eszköz típusát tároljuk el. Ezt az alábbi metódus segítségével tudjuk megtenni: `virtual std::string GetType() const = 0;`. Mivel a változók `protected`ként vannak létrehozva így a hozzáférésükhöz szükségünk van metódusok meglétére is.

A származtatott osztályok arra szolgálnak, hogy egy új eszköz esetén kezelni tudják annak értékeit. Mivel az adatok olvasása, illetve írása adatfolyamon keresztül zajlik, így miután eldöntésre kerül hogy milyen típusú eszközről van szó, a vezérlés átkerül a származtatott osztályokba és azok elvégzik a beolvasást.

A könyvben részletesen bemutatásra kerül továbbá az is, hogy az adatfolyamban miként vannak tárolva az értékek, azonban most nem erre térnek ki. Ami jelen esetben számunkra érdekesebb, az az, hogy lehetőségünk van arra, hogy összetettebb termékeket tároljunk el. Ez abban az esetben igaz, amennyiben például valaki egy számítógép konfiguráció vásárlásán gondolkodik. Ebben az esetben az alkatrészek külön-külön el vannak tárolva, ám jelezzük az adatfolyamban, hogy ezek egy konfiguráció részét képezik.

Mivel, már megvan hogy a termékeket hogyan kell beolvasnunk, illetve kezelnünk, következő lépésként azt kell megvizsgálnunk, hogy hogyan is tudjuk kezelni magát a nyilvántartást. Erre is ad példát a könyvünk. A **ProductInventory** lehetővé teszi hogy olvassuk a nyilvántartást, szerkeszthessük (írjunk) bele, kiírjuk azt egy kimenetre és új elemet hozunk benne létre.

Végül pedig ahhoz, hogy a feladat feltételeinek eleget tegyen a programunk, néhány módosítást kell eszközölnünk a kódban a beolvasás terén. Ahhoz, hogy megfelelő legyen a feltételeknek és az objektumorientált elveknek is néhány módosításra van szükségünk. Ilyen például az hogy switch-case szerkezet ne szerepeljen az ős osztályban.

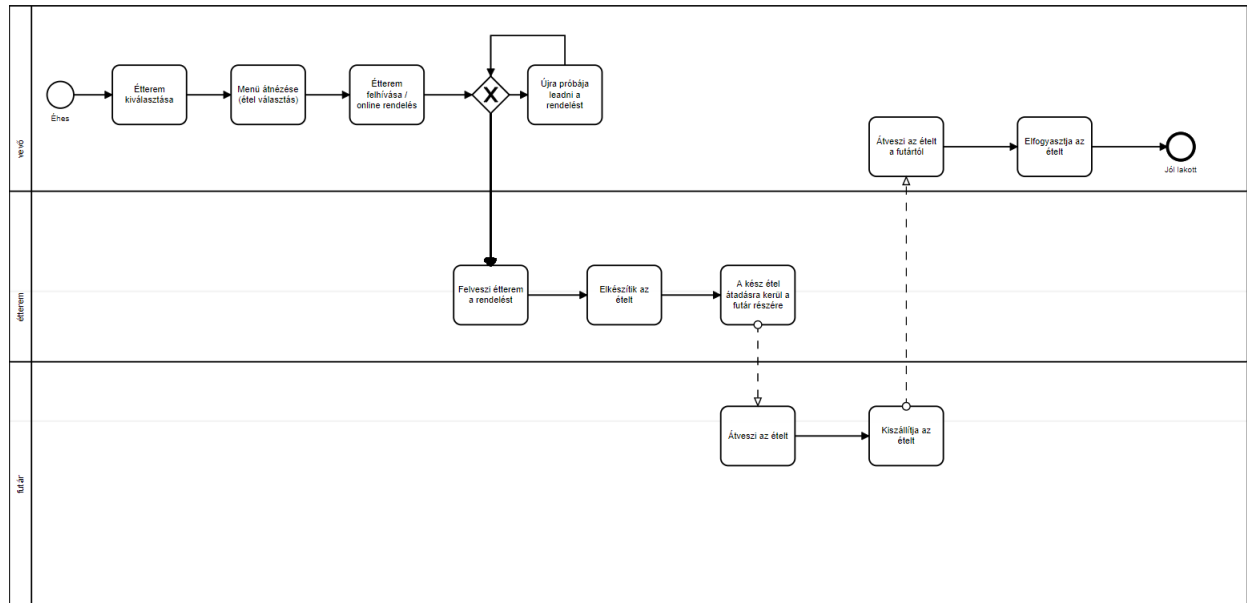
A fejezet utolsó pontjában pedig arról van szó, hogy miként lehet elegánsabbá tenni a kódunkat. A könyvben erre olyan megoldást találhatunk, hogy a programunk, a dátumok kezelését egy külön osztályra bízza.

A program futtatása után az alábbi konzol kimenetet kapjuk:

13.4. BPMN

Rajzoljunk le egy tevékenységet BPMN-ben!

https://arato.inf.unideb.hu/batfai.norbert/PROG2/Prog2_7.pdf (34-47 fólia)

13.3. ábra. BPMN ételrendelés folyamatára.

A BPMN - teljes nevén Business Process Model and Notation - egy modellezési forma, amely kiválóan alkalmas arra hogy egy folyamat lépéseit szemléltessünk benne (folyamatábra, pseudocode segítségével). Az ábrák segítségével be tudjuk mutatni azt, hogy egy adott folyamat során milyen lépési lehetőségek vannak és ezek hová is vezethetnek. Kiválóan alkalmas folyamatok megtervezésére és arra hogy a folyamatok minden irányú kimenetelét szemléltethessük.

Jelen ábrán egy étteremből való ételrendelés folyamata látható. A kiinduló állapotot az első kör jelöli amikor is, a vásárló éhes. Ábránkon a rendelési folyamat lépéseit a téglalapok, míg a folyamat irányát a nyilak jelölik. A rombusz az elágazásokat jelenti, ahonnan a kimeneteltől függően halad tovább a folyamat. A folyamatábra végén található kör a végső állapotot jelenti, ahol a folyamatunk véget ér.

13.5. TeX UML

Fejlesztési leírás

Ebben a feladatban az OOCWC projektről kellett UML diagrammot készíteni, azonban jelen esetben nem grafikusán, hanem kódolás segítségével. A végeredmény ugyanúgy egy diagramm lesz, valamint a jelölés rendszere is ugyanaz lesz, mint az első két feladat esetében. A megvalósítása viszont nem a Visual Paradigm programmal történt, hanem kódok segítségével. Az osztályok generálását a következőképpen tehetjük meg:

```
Class.A("MyShmClient")
("# nr_graph: NodeRefGraph*", "# m_teamname: string", "- nr2v: <--
map<unsigned_object_id_type, NRGVertex>")
("+MyShmClient()",
"+~MyShmClient()",
"+start()",
"+start10()",
```

```

"+num_vertices()",
"+print_edges()",
"+print_vertices()",
"+bgl_graph()",
"+hasDijkstraPath()",
"+hasBellmanFordPath()",
"-foo()",
"-init()",
"-gangsters()",
"-initcops()",
"-pos()",
"-car()",
"-route()");

```

Ezen osztály esetében látható, hogy a változók és a metódusok miként lettek belehelyezve az osztályba. Az első zárójelben az osztály nevét definiáltuk, a másodikban a változók nevét és típusát, valamint a hozzáférhetőségüket adtuk meg, a harmadik zárójel esetében pedig, a metódusok lettek létrehozva. A diagramm minden osztályát így módon hoztuk létre.

Léteznek továbbá olyan osztályok is, melyek át lettek alakítva, azért, hogy más szerepet tölthessenek be. Ilyen például: a SmartCar a sampleclient package-ben. Látható hogy ott szerepel egy **Struct** kulcsszó a SmartCar név fölött, ez arra szolgál, hogy megjelenítsük azt, hogy ez egy struktúra nem pedig egy osztály. Megvalósításhoz az alábbi kódot használjuk: `classStereotypes.B("Struct");`

Az osztályok elhelyezkedését a diagrammon belül is kóddal kell megadni, erre több fajta megoldás is létezik. Az egyik megoldási mód az, hogy megadjuk az osztályok egymáshoz való viszonyát relatívan. Ezt így módon tehetjük meg: $J.w = H.e + (100, 0)$;. A másik megoldás az talán egyszerűbb a fent említett megoldási módnál. Ebben az esetben, azt kell megadni, hogy egymáshoz képest milyen irányba helyezkedjenek el és mennyi legyen a térköz közöttük.

```

topToBottom.midx(50)(L, K, M);
leftToRight.midy(50)(O, M);

```

A program végén pedig, még be kell rajzolnunk közéjük a köztük fennálló kapcsolatokat. Ezt a **link** utasítással tehetjük meg. Az első zárójelben adhatjuk meg a kapcsolat típusát: `link(nest)(B.n -- A.s);`.

A diagramm kirajzolása után az alábbi eredményt kapjuk: <https://github.com/Pattesz1998/Prog2/blob/master/robocar-1.pdf>

13.6. EPAM: Neptun tantárgyfelvétel modellezése UML-ben

Fealadatleírás

13.7. EPAM: Neptun tantárgyfelvétel UML diagram implementálás

Fealadatleírás

13.8. EPAM: OO modellezés

Fealadatléírás

14. fejezet

Helló, Chomsky!

14.1. Encoding

Fealadatleírás

14.2. OOCWC lexer

Fealadatleírás

14.3. l334d1c4 6

Fealadatleírás, ZÖLD FELADAT

14.4. Full screen

Fealadatleírás, ZÖLD FELADAT

14.5. Paszigráfia Rapszódia OpenGL full screen vizualizáció

Fealadatleírás

14.6. Paszigráfia Rapszódia LuaLaTeX vizualizáció

Fealadatleírás

14.7. Perceptron osztály

Fealadatleírás

14.8. EPAM: Order of everything

Fealadatleírás

14.9. EPAM: Bináris keresés és Buborék rendezés implementálása

Fealadatleírás

14.10. EPAM: Saját HashMap implementáció

Fealadatleírás

15. fejezet

Helló, Stroustrup!

15.1. JDK osztályok

Fealadatleírás

15.2. Másoló-mozgató szemantika

Fealadatleírás

15.3. Hibásan implementált RSA törése

Fealadatleírás

15.4. Változó argumentumszámú ctor

Fealadatleírás

15.5. Összefoglaló

Fealadatleírás

15.6. EPAM: It's gone. Or is it?

Fealadatleírás

15.7. EPAM: Kind of equal

Fealadatléírás

15.8. EPAM: Java GC

Fealadatléírás

16. fejezet

Helló, Gödel!

16.1. Gengszterek

Fealadatleírás

16.2. C++11 Custom Allocator

Fealadatleírás

16.3. STL map érték szerinti rendezése

Fealadatleírás

16.4. Alternatív Tabella rendezése

Fealadatleírás

16.5. Prolog családfa

Fealadatleírás

16.6. GIMP Scheme hack

Fealadatleírás

16.7. EPAM: Mátrix szorzás Stream API-val

Fealadatléírás

16.8. EPAM: LinkedList vs ArrayList

Fealadatléírás

16.9. EPAM: Refactoring

Fealadatléírás

17. fejezet

Helló, hetedik hét!

17.1. FUTURE tevékenység editor

Fealadatleírás

17.2. OOCWC Boost ASIO hálózatkezelése

Fealadatleírás

17.3. SamuCam

Fealadatleírás

17.4. BrainB

Fealadatleírás

17.5. OSM térképre rajzolása

Fealadatleírás

17.6. EPAM: XML feldolgozás

Fealadatleírás

17.7. EPAM: ASCII Art

Fealadatléírás

17.8. EPAM: Titkos üzenet, száll a gépben!

Fealadatléírás

18. fejezet

Helló, Lauda!

18.1. Port scan

Fealadatleírás

18.2. AOP

Fealadatleírás

18.3. Android Játék

Fealadatleírás, ZÖLD FELADAT

18.4. Junit teszt

Fealadatleírás

18.5. OSCI

Fealadatleírás

18.6. OSCI2

Fealadatleírás, KÉK FELADAT

18.7. OSCI3

Fealadatleírás, KÉK FELADAT

18.8. EPAM: DI

Fealadatleírás

18.9. EPAM: JSON szerializáció

Fealadatleírás

18.10. EPAM: Kivételkezelés

Fealadatleírás

19. fejezet

Helló, Calvin!

19.1. MNIST

Fealadatleírás

19.2. Deep MNIST

Fealadatleírás

19.3. CIFAR-10

Fealadatleírás, ZÖLD FELADAT

19.4. Android telefonra a TF objektum detektálója

Fealadatleírás

19.5. SMNIST for Machines

Fealadatleírás

19.6. Minecraft MALMO-s példa

Fealadatleírás

20. fejezet

Helló, Berners-Lee! - Olvasónapló

20.1. C++ vs Java összehasonlítása

Mint ahogy a feladatunk címe is sugallja, ebben a fejezetben a C++ és a Java nyelveket fogjuk összehasonlítani Benedek Zoltán, Levendovszky Tihamér Szoftverfejlesztés C++ nyelven, valamint Nyékyné Dr. Gaizler Judit et al. Java 2 útikalauz programozóknak 5.0 I-II. c. könyvek alapján.

Az összehasonlítási alapul szolgáló két programozási nyelv, egyaránt az objektumorientált programozási nyelvek csoportjába tartozik. Az objektumorientáltságra jellemző, hogy szintaxis szerint a programok osztályokból, valamint az ezekből létrehozott objektumokból állnak. A nyelvekre jellemző kurriózumok közé tartozik továbbá, hogy lehetőségünk van lényegesebben összetettebb kódok programozására, valamint bonyolultabb problémák lemodellezésére is.

A tervezési célokat vizsgálva, a C++ nyelvet rendszerek, valamint alkalmazások programozására fejlesztették ki, a C programozási nyelv kiterjesztésével. A C nyelvhez a C++ támogatja az objektumorientált programozást, a kivételkezelést, az élethosszig tartó erőforrás-kezelést (RAII), az általános programozást, a Template metaprogramming -et (TMP), valamint a C++ szabvány könyvtárát, amely általános tárolókat és algoritmusokat tartalmaz. A Java egy általános célú, statikusan tipizált (gévelt), egyidejű, osztály alapú, objektumorientált programozási nyelv, melyet a végrehajtási függőségek minimalizálására terveztek. Maga a nyelv virtuális gépre támaszkodik, mely megfelelő biztonságot és könnyed "hordozhatóságot" rejt magában. A nyelvi csomag egy kiterjedt könyvtárrendszerrel van ellátva, melynek célja az alapjául szolgáló platform teljes absztrakciója. Ugyan a szintaxisa kísértetiesen hasonló a C++ nyelvéhez, azonban azzal nem kompatibilis. (pl: míg a C++ nyelv esetében lehetséges olyan futtatható programot írunk melyben nem kell osztályt definiálnunk, addig ez a java nyelv esetén nem lehetséges (mivel a Java -ban a legkisebb önálló egységek az osztályok)). Itt egy egyszerű példa erre a hasonlóságra:

```
//C++
class osztaly
{
    public:
        static doStuff();
};
osztaly::doStuff();
```

```
//Java
class osztaly
{
    public static doStuff()
    {}
}
osztaly.doStuff();
```

Az osztályainknak létre tudunk hozni különböző példányokat, melyek minden esetben az adott osztály tulajdonságával rendelkeznek. Ilyen eset lehet pl: amennyiben létrehozunk egy autó osztályt, melyben képesek leszünk különböző tulajdonságok tárolására (autó márkája, színe, stb.) Ezeket az adatokat általában az osztályban létrehozott változóknak tároljuk. A változókat, osztályokon kívülről legtöbbször függvények segítségével tudjuk definiálni, (illetve módosítani).

A programozók többsége az osztályok változóit többnyire védetté szokták tenni, erre azért van szükség, hogy ne tudjunk helytelen paramétert (értéket) megadni. A fent említett megoldást a `private` kulcsszó használatával lehet kivitelezni, mely a tag hozzáférését privátként deklarálja (vagyis a tag csak az adott osztályon belül látható, semmilyen más osztályból (beleértve az alosztályokat is) viszont nem.) A privát tagok láthatósága ez esetben kiterjed a beágyazott osztályokra is. Létezik azonban egy másik kulcsszó is, melyet `public`-nak nevezünk. Itt a tag az adott osztályon kívülről is elérhető, így általában itt szokás deklarálni a függvényeinket.

Amennyiben alapesetben nem állítjuk be az osztálybeli változóink elérhetőségét, abban az esetben a default változó érték `private` lesz, azonban ezt a későbbiek folyamán bármikor szabadon módosíthatjuk. C++ nyelv esetében magában az osztály `public` részében hozzuk létre a változót, míg Java nyelv esetében az osztály deklarációjakor a `public` kulcsszó segítségével tudjuk ezt megtenni.

Az osztályokban szereplő változóinkat lehetőségünk van egy tetszőleges kezdőértékkel ellátni, viszont! amennyiben ezt nem tesszük meg, abban az esetben C++ program esetén a kezdőértékünk egy véletlenszerű érték lesz, míg Java esetében 0. Különböző változók létrehozása esetén azonban könnyedén hibüzenetekbe ütközhetünk, ezért, hogy ezt az eshetőséget elkerüljük, mind a két programnyelvünk konstruktorokat használ.

Na de mik is azok a konstruktorok? Konstruktornak hívjuk az objektumorientált programozási nyelvekben egy osztály azon metódusát, amely az objektum példányosításakor hívódik meg. A konstruktor felelősségi területe általában az, hogy az objektum adatait egy osztály szempontjából értelmezhető, érvényes állapotba hozza (egyes programozási nyelvekben az objektum által használt memóriaterület lefoglalásáért is felelős.) Amennyiben programozáskor nem hozunk létre olyan konstruktort, mely a kezdeti értékeket kezeli, abban az esetben a programnyelvbe alapértelmezettként beépített konstruktor fog lefutni.

A két nyelv közös alkotóelemei közé tartoznak továbbá a metódusok is De hogy mik is azok a metódusok? A metódus, (vagy más néven tagfüggvény), egy olyan eljárás, vagy függvény, amelyet az objektumon belül deklarálunk, mivel szorosan kapcsolódik magához az objektumunkhoz. A metódus az objektumorientált programozás egyik legfontosabb alkotóeleme. Tulajdonképpen arról van szó, hogy az adatmezőkhöz hasonlóan függvény vagy eljárás típusú mezőket is megadhatunk egy objektumtípus definiálásakor. Az ilyen jellegű objektum mezőket összefoglaló néven metódusoknak nevezzük.

A metódusoknak két fajtája létezik: az egyik az eljárás, a másik pedig a függvény. Az eljárásokat lehetőségünk van speciális függvényként értelmezni, mivel nagyon hasonlítanak egymásra. A különbség mindössze-

sen abban irányul meg, hogy az eljárásoknak nincsen visszatérítési értékük, míg a függvényeknek van. Az eljárások bevezetésére a programozásban ismert void kulcsszót fogjuk használni. Függvények használata esetében a megadott kulcsszó az a típus lesz amivel a végén visszatér a függvényünk.

A metódusok létrehozásakor lehetőségünk van különböző paraméterek megadására, melyeket meghíváskor kapnak meg, ezekkel az értékekkel fognak metódusaink dolgozni. Léteznek azonban olyan eshetőségek is, amikor a metódusunk létrehozása esetén egy alapértelmezett (default) értékkel definiáljuk a paramétereket. Ezen megoldásra a C++ egyszerű lehetőséget nyújt, azonban Java esetén egy picit eltérő megvalósítást kell alkalmaznunk, ezt az alábbi példakódok segítségével tudjuk a legjobban szemléltetni.

```
//C++ változat
int darab (int a = 1, int b = 1)
{ }
```

```
//Java verzió
int darab (int a, int b)
{
    a = 1;
    b = 1;
}
```

Térjünk át a memória kezelésben rejlő különbségek bemutatására, mivel ezen terület nagyban eltér a két nyelv vonatkozásában. Míg a Java nyelv alapértelmezetten tartalmaz beépített memória kezelést, azonban C++ nyelv esetében, ez lényegeseb más módon valósul meg. Amennyiben a memória terhelését/kihasználtságát vizsgáljuk, fontos megjegyezni, hogy mekkora szabad kapacitása van még? illetve amire már nincs szükségünk benne, azt lehetőség szerint töröljük. Ez azért fontos, hiszen amennyiben a felesleges adatokat nem töröljük ki, abban az esetben előbb vagy utóbb el fog fogyni memóriánk kapacitása, ennek következtében a programunk már nem lesz képes a jól megszokott, megfelelő módon tovább működni. Java nyelvben a memória kezelésre léteznek u.n: beépített metódusok, melyek automatikusan meghívásra kerülnek, amennyiben már szükségtelen adatok találhatóak benne. Azonban, lehetőségünk van arra is, hogy kérést küldjünk a JVM számára, hogy a Garbage Collectort futtassuk. C++ esetén ez egészen más-képp zajlik, itt nincs lehetőségünk beépített Garbage Collector-t használni. C++ nyelven, amennyiben a memóriából törölni szeretnénk a, már használaton kívüli adatokat, akkor ezt saját magunknak kell megírnunk. Ebből az következik, hogy mindig az aktuális helyzethez legmegfelelőbb módon lehet megírni magát a memóriakezelés folyamatát, így optimálisabb megoldás lehet mint a java beépített verziója.

```
public class Test
{
    public static void main(String[] args) throws ←←
        InterruptedException
    {
        Test t1 = new Test();
        Test t2 = new Test();
        // Nullifying the reference variable
```

```
        t1 = null;
        // requesting JVM for running Garbage Collector
        System.gc();
        // Nullifying the reference variable
        t2 = null;
        // requesting JVM for running Garbage Collector
        Runtime.getRuntime().gc();
    }
}
```

Nézzük meg mi is az a Garbage Collector? A számítógép-programozásban a szemétygyűjtés (garbage collection) a memóriakezelés egyik biztonságos formája. A Garbage Collector (GC) megkísérli eltávolítani a memóriából azokat az objektumokat, amelyeket a programunk már nem használ. A módszert gyakran állítják szembe a hagyományos, manuális memóriakezeléssel, ahol a programozó szabja meg az egyes objektumok élettartamát. Alapelve: meghatározni mely objektumok nincsenek már használatban, illetve felszabadítani az általuk elfoglalt memóriát. Garbage collection előnyei: Megszabadítja a programozót a memóriamanageléstől, így ki tudunk küszöbölni néhány gyakori hibát pl: Dangling pointerek: a mutatott memóriahely már felszabadult, de még van rá hivatkozás Többszörös felszabadítás: a már felszabadított memóriát ismét felszabadítja a program. Memóriaszivárgás (memory leak): a már nem használt memória lefoglalva marad, anélkül, hogy felszabadulna. Hátrányai: Lassú, folyamatosan figyelni kell az objektumokat, ez számításigényes feladat. Nem determinisztikus. Minden objektum törlődni fog, de nem tudni, hogy mikor.

A memória kezelés egyik másik fontos eleme: a pointerek? De mik is azok a pointerek? A programozásban mutatónak (pointer) hívjuk azokat a változókat, melyek tartalma egy memória terület címe. Általában memóriaterületek, rekordok, objektumok, más változók tartalmának elérésére és módosítására használjuk őket. Megkülönböztetünk típussal rendelkező és típus nélküli mutatókat. Előbbiek csak a típusuknak megfelelő típusú változók adatterületére mutathatnak.

A C++ -ban igencsak gyakran használunk pointereket, Javában viszont nem léteznek. Javában a pointer helyett hivatkozásokat találhatunk, melyek segítségével dolgozni tudunk. Nincsenek mutatók, melyek változókra vagy függvényekre mutatnának, helyette visszatérési értékeket, interfészeket használunk.

A dinamikus adatszerkezetek is más megvalósításban szerepelnek mint Javában mind pedig C++ -ban. Míg C++ esetében vektorok szerepelnek, addig Java esetében ezen cél megvalósítására az ArrayList-et használhatjuk. Magában a Java nyelvben is találkozhatunk ugyan vektorokkal, azonban gyakorlati szempontból ez a módszer jelentősen elavulttá vált. Míg az ArrayList párhuzamosítható tulajdonsággal rendelkezik, addig a vektorhoz egyszerre csak egy szál képes hozzáférni, így lassabb működésre lesz képes. C++ nyelv esetében nem találkozunk ezzel az ArrayList sorral.

```
// Java megvalósítás
ArrayList<String> animals = new ArrayList<String>();
animals.add("oroszlán");
animals.add("medve");
animals.add("tigris");
animals.add("papagáj");
System.out.println(animals);
```



```
// C++ megvalósítás
vector<string> v;
    v.push_back("Kutya");
    v.push_back("Macska");
    v.push_back("Veréb");
```

A különböző kifejezések kiértékelése is más-más módon zajlik a két nyelvben. C++ esetén az egyes kifejezések részeit változó sorrendben értékeljük ki, ez esetben nincs megszabott sorrend. Java nyelvben ez a sorrend előre meghatározott érték alapján értékelődik ki. (a kiértékelés mindig balról jobbra történik).

A programozás egy másik igencsak fontos része a kivételkezelés. De mi is az a kivételkezelés? A kivételkezelés egy programozási mechanizmus, melynek célja a program futását szándékosan vagy nem szándékos módon megszakító esemény (hiba) vagy utasítás kezelése. Az eseményt magát kivételnek hívjuk. A hagyományos, szekvenciális és struktúrált programozási kereteken túlmutató hibakezelésre, valamint magasabb szintű hibadetektációra, esetleg korrigálásra használható

Előfordulhatnak olyan események, amikor a megírt kódunk valamilyen oknál fogva nem tud megfelelő módon működni. Ilyen eset lehet pl: amikor egy fileból szeretnénk beolvasni valamit, azonban a megadott file nem létezik. Ezen esetben bátran használhatjuk magát a kivételkezelést. Nagy előnye, hogy C++ és Java nyelvben egyaránt használhatjuk, azonban amíg C++ esetén a fordító "lazábban" kezeli a kivételkezelést, addig Java nyelvben nem. Ez azért van, mivel Javában a fileból nincs lehetőségünk közvetlenül olvasni, amennyiben nincs lekezelve az IOException.

```
// Kivétel kezelés Java nyelven
class Division {
    public static void main(String[] args)
    {
        int a = 10, b = 5, c = 5, result;
        try {
            result = a / (b - c);
            System.out.println("result" + result);
        }
        catch (ArithmeticException e) {
            System.out.println("Exception caught:Division by zero") ←←
                ←←
            ;
        }
        finally {
            System.out.println("I am in final block");
        }
    }
}
```

```
// Kivétel kezelés C++ nyelven
int main()
{
    int x = -1;
    // Some code
    cout << "Before try \n";
    try {
        cout << "Inside try \n";
        if (x < 0)
        {
            throw x;
            cout << "After throw (Never executed) \n";
        }
    }
    catch (int x ) {
        cout << "Exception Caught \n";
    }
    cout << "After catch (Will be executed) \n";
    return 0;
}
```

20.2. Python - Élménybeszámoló

Python: Forstner Bertalan, Ekler Péter, Kelényi Imre: Bevezetés a mobilprogramozásba. Gyors prototípus-fejlesztés Python és Java nyelven (35-51 oldal)

A Python egy általános célú, magas szintű programozási nyelv, melyet Guido van Rossum holland programozó kezdett el fejleszteni 1989 végén. A nyelv fő tervezési filozófiája szerint az olvashatóságot, valamint a programozói munka megkönnyítését helyezték előtérbe a futási sebességgel szemben (tehát inkább fusson le lassabban, azonban lényegesen egyszerű legyen a programozó számára.) Többek között a funkcionális, az objektumorientált, az imperatív és a procedurális programozási paradigmákat támogatja. A Python úgynevezett interpreteres nyelv, ami pontosan azt jelenti, hogy nincs különválasztva a forrás és a tárgykód, a megírt kódunk azonnal futtatható, amennyiben rendelkezünk előre telepített Python értelmezővel. A nyelv számos előnye között szerepel, hogy sok beépített eljárást tartalmaz, valamint képes összetettebb adatszerkezetekkel is dolgozni. (ilyenek lehetnek pl: a listák valamint a szótárak is.)

Nyelv főbb jellemzői: Számos programozási nyelvvel szemben, hogy Python esetén nincs szükségünk fordításra a program futtatása előtt, mivel ezt a folyamatot elvégzi helyettünk a Python interpretere. A nyelv rendkívül egyszerű szintaktikával rendelkezik, hiszen nincs szükség a kód tagolásánál zárójelezés alkalmazására (mint számos más nyelv esetében), itt a behúzások jelölik a tagolást. Tagoláskor egyetlen kritériumnak kell megfelelnünk, a megírt program során végig egységes módon tagoljunk, azaz, amennyiben táblával kezdtük el programunk tagolását, abban az esetben végig azt használjuk. A nyelv további előnyei közé tartozik az is, hogy az utasításainkat nem szükséges lezárni, amennyiben egy új utasítást szeretnénk megadni, egyszerűen csak ütünk egy enter majd a következő utasítást már új sorba írjuk.

A Python nyelv többféle adatszerkezettel valamint különböző változókkal rendelkezik, ezen változók lehetnek akár számok, vagy stringek, valamint itt is létezik a Null értéknek megfelelő változó típus is. A változó

értékei a számokon belül is lehetnek egészek és lebegőpontosak is. A nyelv egyszerű szintaktikáját illetve felépítését jelzi az is, hogy itt nincs szükség megadni külön az egyes változók típusait, mivel ezt maga a nyelv automatikusan megállapítja számunkra, az alapján, hogy mit tárolunk a változóban. Találkozhatunk a már korábban említett összetett adatszerkezetekkel is, ilyenek a szótárak vagy a listák. Előnyeik, pl: hogy egy listán belül többféle adatot is képesek vagyunk tárolni, még akkor is ha azoknak a típusai különbözőek lennének. (lényegében lehetőségünk van egyszerre számok valamint stringek alkalmazására is.) Méretük dinamikus, ami azt jelenti, hogy folyamatosan bővíthetők. A szótár hasonló a listához, azonban annyi köztük a különbség, hogy a szótáraknak más szintaktika szerint zajlik az indexelésük. A nyelv előnyeik közé tartozik továbbá az is, hogy számos előre beépített függvényt tartalmaz, melyek nagyban megkönnyíthetik a listák használatát, csak arra várnak hogy használjuk őket.

A program nyelvi eszközei lényegében hasonlítanak a többi programozási nyelvben alkalmazottakhoz. Itt is megtalálhatóak az elágazások, a ciklusok (számos fajtája), valamint a címkék is. Az elágazások ugyan olyan elv szerint működnek mint más programozási nyelvekben, a ciklusok pedig merően hasonlóan, azonban nem teljesen azonosan működnek más programozási nyelvekhez hasonlítva. Ami lényeges különbség a Python esetében, hogy itt a többi nyelvtől eltérően itt a for ciklus megadása során megadhatjuk más módon is a for ciklust abban az esetben, ha azt listákra szeretnénk alkalmazni. A címkék alkalmazása a nyelv esetében, a többi nyelvhez hasonlóan működik, tehát meghatározunk egy címkét és goto utasítással, a megadott címkéhez tudunk ugrani, ahonnan szeretnénk hogy a program futása folytatódjon.

A Python nyelvben is használhatunk különböző függvényeket és osztályokat, ezek használata nagyban hasonlít a C++ nyelvben alkalmazottakhoz. Különbségek nyilván akadnak, azonban a működési elvük lényegében ugyanaz. Különbségek közé tartozik az, hogy pl a függvények esetén, akárcsak a változóknál nincs szükség arra, hogy megadjuk milyen típusú lesz az az elem, mely visszatérésre fog kerülni. A függvényeknél lehetőségünk van arra is, hogy meghívásuk esetén a beadott változónak meghívás közben határozzuk meg az értékét. Osztályok: Az osztályok az objektumorientált programozás részét képezik, sajnos a könyv nem tér ki olyan sok dologra ilyen téren, azonban fontos lehet kiemelni, hogy az osztályok képesek más osztályoktól örökölni.

IV. rész

Irodalomjegyzék

20.3. Általános

- [MARX] Marx, György, *Gyorsuló idő*, Typotex , 2005.
- [PICI] Juhász, István, *Magas szintű programozási nyelvek I.*
- [SMNIST] Norbert Bátfai, Dávid Papp, Gergő Bogacsovics, Máté Szabó, Viktor Szilárd Simkó, Márió Bersenszki, Gergely Szabó, Lajos Kovács, Ferencz Kovács, and Erik Szilveszter Varga, *Object file system software experiments about the notion of number in humans and machines*, Cognition, Brain, Behavior. An Interdisciplinary Journal , DOI 10.24193/cbb.2019.23.15 , 2019.

20.4. C

- [KERNIGHANRITCHIE] Kernighan, Brian W. És Ritchie, Dennis M., *A C programozási nyelv*, Bp., Műszaki, 1993.

20.5. C++

- [BMECPP] Benedek, Zoltán És Levendovszky, Tihamér, *Szoftverfejlesztés C++ nyelven*, Bp., Szak Kiadó, 2013.

20.6. Python

- [BMEPY] Ekler, Péter, Forstner, Bertalan, És Kelényi, Imre, *Bevezetés a mobilprogramozásba - Gyors prototípusfejlesztés Python és Java nyelven*, Bp., Szak Kiadó, 2008.

20.7. Lisp

- [METAMATH] Chaitin, Gregory, *META MATH! The Quest for Omega*, http://arxiv.org/PS_cache/math/pdf/0404/0404335v7.pdf , 2004.

Köszönet illeti a NEMESPOR, <https://groups.google.com/forum/#!forum/nemespor>, az UDPROG tanulószoba, <https://www.facebook.com/groups/udprog>, a DEAC-Hackers előszoba, <https://www.facebook.com/groups/DEACHackers> (illetve egyéb alkalmi szerveződésű szakmai csoportok) tagjait inspiráló érdeklődésükért és hasznos észrevételeikért.

Ezen túl kiemelt köszönet illeti az említett UDPROG közösséget, mely a Debreceni Egyetem reguláris programozás oktatása tartalmi szervezését támogatja. Sok példa eleve ebben a közösségben született, vagy itt került említésre és adott esetekben szerepet kapott, mint oktatási példa.

A tananyag elkészítését az EFOP-3.4.3-16-2016-00021 számú projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.